NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 26. júna 2008 [1]

I — Úvod

1. Vnútroštátny súd sa pýta Súdny dvor na platnosť rozhodnutia vo veci štátnej pomoci z roku 1997, ktorým Komisia Európskych spoločenstiev rozhodla nepodať námietku proti zmenenému a doplnenému francúzskemu systému na podporu rozhlasového vysielania — pomoc č. N 679/97 (ďalej len „sporné rozhodnutie“).

2. Systém pomoci má za cieľ financovať malé rozhlasové stanice s miestnym publikom, tzv. *radios associatives*. [2] Na tento účel bol od osemdesiatych rokov zriadený Fond na podporu rozhlasového vysielania. [3] Bol financovaný parafiškálnou daňou z rozhlasovej, ako aj z televíznej reklamy vysielanej vo Francúzsku. V rozhodujúcom čase sa daň uplatňovala tiež na rozhlasovú a televíznu reklamu vysielanú zo zahraničia do Francúzska.

3. Jadrom tejto veci je otázka, či Komisia mohla prijať tento spôsob financovania vnútroštátneho systému pomoci. Táto vec poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť upresniť svoju judikatúru, ktorá sa datuje od rozsudku van Calster a i. [4], ako aj účinky, ktoré sa s ním spájajú, a urobiť tak po prvýkrát vo vzťahu k systému pomoci oznámenej Komisii.

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Vo vzťahu k javu známemu v Nemecku pod názvom Bürgermedien (občianske médiá), konkrétne tzv. Bürgerfunk (občiansky rozhlas), pozri napríklad informácie vysielané Landesanstalt für Medien Nordrhein-Westfalen na http://www.lfm-nrw.de/hoerfunk/buergerfunk/ (naposledy videné 26. februára 2008).

3 — Fond na podporu rozhlasového vysielania (FPRV), najskôr zriadený dekrétom č. 82-973 zo 17. novembra 1982 (JORF z 18. novembra 1982, s. 3460), s účinnosťou od 1. januára 1983. Podrobnejšie informácie o tomto fonde sú dostupné najmä na adrese http://www.ddm.gouv.fr/rubrique.php3?id_rubrique=40 (naposledy videné 24. apríla 2008).

4 — Rozsudok z 21. októbra 2003, C-261/01 a C-262/01, Zb. s. I-12249.

II — Právny rámec

…

A — *Právo Spoločenstva*

3. Za zlučiteľné so spoločným trhom možno považovať:

4. Sporné rozhodnutie bolo prijaté v roku 1997. Právny základ tohto konania teda predstavujú ustanovenia Zmluvy ES v znení Maastrichtskej zmluvy. [5]

…

5. Článok 92 Zmluvy ES (po zmene článok 87 ES) znel v rozhodujúcom čase takto:

c) pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí, za predpokladu, že táto podpora nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom;

„1. Ak nie je touto zmluvou ustanovené inak, pomoc poskytovaná členským štátom alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná so spoločným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi.

d) pomoc na podporu kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva, ak takáto pomoc neovplyvňuje podmienky obchodovania a hospodárskej súťaže v Spoločenstve v rozsahu, ktorý odporuje spoločným záujmom;

5 — Zmluva o Európskej únii, podpísaná v Maastrichte 7. februára 1992 (Ú. v. ES C 191, 1992, s. 1). Vzhľadom na to, že Amsterdamská zmluva (Ú. v. ES C 340, 1997, s. 1) nadobudla účinnosť až 1. mája 1999, nemajú zmeny a doplnenia, ktoré táto Zmluva zaviedla, a prečíslovanie jej článkov, ktoré z nej vyplýva, v tejto veci význam.

…“

6. Článok 93 ods. 3 Zmluvy ES (po zmene článok 88 ods. 3 ES) stanovuje nasledujúce:

„Komisia musí byť v dostatočnom čase upovedomená o zámeroch v súvislosti s poskytnutím alebo upravením pomoci, aby mohla podať svoje pripomienky. Ak usúdi, že takýto zámer je nezlučiteľný so spoločným trhom podľa článku 87, začne konanie podľa odseku 2. Členský štát nemôže vykonať navrhované opatrenia, pokiaľ sa vo veci nerozhodlo s konečnou platnosťou.“

B — *Vnútroštátne právo*

7. Predmetný francúzsky systém pomoci bol zavedený v roku 1982 a nadobudol účinnosť od 1. januára 1983. Od tohto dátumu bol viackrát predĺžený a zmenený a doplnený. Znenie účinné v roku 2001 sa na jednej strane opieralo o zákon č. 86-1067 z 30. septembra 1986 o slobode komunikácie [6] a na druhej strane o dekrét č. 97-1263 z 29. decembra 1997 o zavedení parafiškálnej dane v prospech Fondu na podporu rozhlasového vysielania, ktorý bol prijatý na vykonanie tohto zákona. [7]

8. Článok 80 zákona č. 86-1067 stanovuje:

„Prevádzkovatelia rozhlasového vysielania prostredníctvom hertzových vĺn, ktorých obchodné zdroje pochádzajúce zo správ vysielaných anténou a majúce charakter známkovej reklamy alebo sponzorskej reklamy sú nižšie ako 20 % ich celkového obratu, majú nárok na pomoc v súlade s podmienkami stanovenými dekrétom…

Financovanie tejto pomoci je zaistené odvodom z prostriedkov pochádzajúcich z reklamy vysielanej v rozhlase a v televízii.

Na príjem prevádzkovateľov rozhlasového vysielania prostredníctvom hertzových vĺn počas vysielania správ, ktoré majú podporovať akcie kolektívneho charakteru alebo akcie vo všeobecnom záujme, sa na účely stanovenia hornej hranice uvedenej v odseku 1 tohto článku neprihliada.“

6 — JORF z 1. decembra 1986, s. 11755; tento zákon sa uplatňuje v znení zmenenom a doplnenom článkom 25 zákona č. 89-25 zo 17. januára 1989 (JORF z 18. januára 1989, s. 728), a článkom 27 zákona č. 90-1170 z 29. decembra 1990 (JORF z 30. decembra 1990, s. 16439).

7 — JORF z 30. decembra 1997, s. 19194.

9. Článok 1 dekrétu č. 97-1263 znie:

„Od 1. januára 1998 a na dobu piatich rokov sa zriaďuje parafiškálna daň z reklamy šírenej rozhlasovým a televíznym vysielaním, určená na financovanie fondu pomoci držiteľom povolenia na služby rozhlasového vysielania prostredníctvom hertzových vĺn, ktorých obchodné zdroje pochádzajúce z oznamov vysielaných anténou a majúce charakter známkovej reklamy alebo sponzorskej reklamy sú nižšie ako 20 % ich celkového obratu.

Účelom tejto dane je podporovať rozhlasové vysielanie.“

10. Článok 2 dekrétu č. 97-1263 stanovuje:

„Daň sa vyrubí na základe súm, ktoré zaplatili zadávatelia reklamy za vysielanie svojich reklamných oznamov určených pre francúzske územie po odpočítaní odmeny za sprostredkovanie a dane z pridanej hodnoty.

Platiteľmi dane sú osoby zabezpečujúce uvedenie týchto reklamných oznamov.

Spoločný výnos ministrov pre rozpočet a komunikácie ustanoví sadzbu dane, ktorá bude odstupňovaná podľa trojmesačných príjmov subjektov zabezpečujúce uvedenie reklamných oznamov — platiteľov dane, s nasledujúcimi obmedzeniami:

…

II. Televízna reklama

Do 3 miliónov vrátane:	6 500
…	
Od 780 do 840 miliónov vrátane:	7 602 070
Od 840 do 900 miliónov vrátane:	8 181 250
Viac ako 900 miliónov:	8 760 480.“ [8]

8 — Číselné údaje sú vyjadrené vo francúzskych frankoch. V súlade s článkom 2 dekrétu č. 92-1053 z 30. septembra 1992 o obnove parafiškálnej dane v prospech Fondu na podporu rozhlasového vysielania (JORF č. 228 z 1. októbra 1992), ktorý bol právnou úpravou účinnou v období od roku 1993 do roku 1997, sa na rôzne stupne sadzieb uplatňovali ešte nasledujúce horné hranice (stále vo francúzskych frankoch): Do 3 miliónov vrátane: 4 430;…; od 780 do 840 miliónov vrátane: 5 175 000; od 840 do 900 miliónov vrátane: 5 569 270; viac ako 900 miliónov: 5 963 570.

11. Článok 3 dekrétu č. 97-1263 stanovuje, že výnos z dane sa vypláca Fondu na podporu rozhlasového vysielania, ktorý bude vedený ako individualizovaný účet v účtovníctve Národného audiovizuálneho inštitútu. [9]

12. V súlade s článkom 4 dekrétu č. 97-1263 bude daň vypočítaná, stanovená a vyberaná na účet fondu všeobecným daňovým riaditeľstvom [10] podľa rovnakých pravidiel a s rovnakými zárukami a sankciami, aké sú stanovené pre daň z pridanej hodnoty.

13. Články 7 až 20 dekrétu č. 97-1263 stanovujú systém pomoci vyplácanej Národným audiovizuálnym inštitútom a financovanej čistým výnosom z dane z reklamy zaplatenej Fondu na podporu rozhlasového vysielania. Príjemcami pomoci sú držitelia povolenia na služby rozhlasového vysielania zmysle článku 1 dekrétu č. 97-1263.

14. V súlade s článkom 7 dekrétu č. 97-1263 bude pomoc v rámci dostupných prostriedkov prideľovaná výborom, ktorého zloženie a fungovanie je upravené týmto istým článkom 7 a článkami 8 až 11 dekrétu č. 97-1263.

9 — Institut national de l'audiovisuele.
10 — Direction générale des impôts.

15. Dekrét č. 97-1263 zavádza tri druhy pomoci:

— *zriaďovaciu subvenciu* udeľovanú nanovo povoleným rozhlasovým staniciam, ktorej výška je do 100 000 FRF (články 12 a 13 dekrétu),

— *pomoc na vybavenie* udeľovanú v súlade s článkom 14 dekrétu rozhlasovým staniciam na základe spisu jedenkrát na obdobie piatich rokov; nemôže byť vyššia ako 50 % výšky investície a je obmedzená do 100 000 FRF,

— *ročnú subvenciu na prevádzku* udeľovanú v súlade s podmienkami udeľovania stanovenými článkami 16 a 17 dekrétu.

16. Základná výška subvencie na prevádzku je stanovená na základe sadzobníka vytvoreného výborom Fondu na podporu rozhlaso-

vého vysielania [11] s prihliadnutím na výnosy z bežnej prevádzky skúmanej služby pred odpočítaním dane z reklamy.

17. Základná výška subvencie na prevádzku môže byť zvýšená o 60 % v závislosti od snáh vynaložených rozhlasovou stanicou, aby sa diverzifikovali hospodárske prostriedky priamo spojené s rozhlasovou činnosťou, podľa akcií, ktorými sa angažuje v prospech profesijného vzdelávania svojich zamestnancov, podľa akcií v oblasti vzdelávania a kultúry, podľa účasti na kolektívnych akciách v oblasti programov a podľa snáh vynaložených v oblasti sociálnej komunikácie v susedných oblastiach a integrácie.

18. Nakoniec je potrebné poznamenať, že sporný systém pomoci bol v roku 2003 opäť zmenený a doplnený, a že po tomto prepracovaní sú spoplatnené už len reklamy vysielané z francúzskeho územia, zatiaľ čo reklamy vysielané zo zahraničia do Francúzska už nie sú spoplatnené. [12]

11 — Ako vyšlo najavo na pojednávaní, sadzobník sa každý rok prepracuje podľa finančnej dotácie Fondu na podporu rozhlasového vysielania, ako to potvrdzujú výročné správy tohto fondu (do ktorých možno nahliadnuť na internetovej stránke citovanej v poznámke pod čiarou 3).

12 — Článok 302a KD všeobecného daňového zákonníka v znení zákona o financiách z roku 2003 (článok 47 zákona č. 2002-1575 z 30. decembra 2002, JORF z 31. decembra 2002, s. 22025), zmenený článkom 22 zákona č. 2003-709 z 1. augusta 2003 o sponzorstve, združeniach a nadáciách (JORF z 2. augusta 2003, s. 13277).

III — Kontext sporu

A — *Rozhodnutia Komisie o francúzskom systéme pomoci*

19. Sporný francúzsky systém pomoci už bol Komisii viackrát oznámený — pre rôzne po sebe nasledujúce obdobia — v súlade s článkom 93 ods. 3 Zmluvy, a teda už bol predmetom viacerých rozhodnutí Komisie v rôznych navrhovaných zneniach, ktoré zodpovedajú týmto obdobiam. Sporné rozhodnutie z roku 1997 je súčasťou týchto rozhodnutí.

Okolnosti predchádzajúce spornému rozhodnutiu

20. Komisia už francúzskym orgánom listom z 1. marca 1990 [13] oznámila, že proti systému pomoci v znení oznámenom začiatkom roka 1990 nepodáva žiadnu námietku (pomoc č. N 19/90). List neuvádzal žiadne podrob-

13 — List podpredsedu Komisie, Sira Leona Brittana, francúzskemu ministrovi zahraničných vecí, odkaz SG(90) D/02864.

nejšie odôvodnenie.

21. Komisia proti systému pomoci v znení oznámenom v lete 1992 (pomoc č. N 359/92) už nepodala žiadnu námietku a tiež to oznámila francúzskym orgánom listom zo 16. septembra 1992. [14] Na podporu tohto rozhodnutia vysvetlila, že príjemcovia systému pomoci sú rozhlasové stanice malej veľkosti s miestnym publikom, takže „hospodárska súťaž a obchod v Spoločenstve sa nezdajú byť ovplyvnené tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom." Výnimku zo zákazu štátnej pomoci možno teda odôvodniť pretrvávaním cieľov všeobecného záujmu, sledovaných systémom.

Sporné rozhodnutie

22. Sporný systém pomoci v znení platnom od roku 1998 do roku 2002 bol Komisii oznámený v októbri 1997 (pomoc č. N 679/97); návrh nového dekrétu č. 97-1263 bol pripojený k oznámeniu. Práve na základe tohto oznámenia Komisia 7. novembra 1997 prijala sporné rozhodnutie nepodať námietku proti navrhovaným zmenám a doplneniam systému pomoci. [15]

23. Sporné rozhodnutie bolo francúzskym orgánom oznámené listom z 10. novembra 1997. [16] Na podporu tohto rozhodnutia sa Komisia v tomto liste odvolávala na jednej strane na skutočnosť, že použité rozpočtové prostriedky neboli zvýšené, a na druhej strane na skutočnosť, že príjemcovia boli rozhlasové stanice malej veľkosti s miestnym publikom. Práve na základe tohto posúdenia sa domnievala, že „hospodárska súťaž a obchod v Spoločenstve sa nezdajú byť ovplyvnené tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom". [17] Výnimku zo zákazu štátnej pomoci možno teda odôvodniť pretrvávaním cieľov všeobecného záujmu sledovaných systémom pomoci.

24. Francúzske orgány prijali dekrét č. 97-1263 práve po prijatí sporného rozhodnutia.

14 — List podpredsedu Komisie, Sira Leona Brittana, francúzskemu ministrovi zahraničných vecí, odkaz SG(92) D/12470.

15 — V originálnom znení: „... la Commission a décidé de ne pas soulever d'objection aux modifications du régime, telles que notifiées".

16 — List Karela Van Mierta, člena Komisie, francúzskemu ministrovi zahraničných vecí; odkaz SG(97) D/9265. Z krátkeho oznámenia rozhodnutia okrem iného vyplynulo, že dátum jeho prijatia je práve 7. november 1997, ktorý je uvedený v Ú. v. ES C 120, 1999, s. 2.

17 — „... les échanges intracommunautaires ne paraissent pas devoir être affectés dans une mesure contraire à l'intérêt commun...".

Vývoj po prijatí sporného rozhodnutia

25. Sporný systém pomoci bol v znení, ktoré malo nadobudnúť účinnosť od 1. januára 2003, opätovne oznámený Komisii, ktorá po prvýkrát [18] podala proti tomuto návrhu výhradu, že daň z rozhlasovej a televíznej reklamy určená na financovanie systému pomoci sa bude vyberať aj z reklamných oznamov vysielaných zo zahraničia na francúzske územie.

26. Na základe týchto námietok bola územná pôsobnosť dane obmedzená na reklamné oznamy vysielané z francúzskeho územia [19] a oznámenie systému pomoci bolo v dôsledku toho doplnené v júni 2003.

27. Až potom Komisia francúzskym orgánom listom z 28. júla 2003 [20] oznámila svoje rozhodnutie nepodať námietku proti zmenám systému, ktoré jej boli oznámené (pomoc č. NN 42/03, predtým pomoc č. N 725/02). Toto rozhodnutie Komisie sa výslovne vzťahuje na daň, ktorej nepodliehajú reklamné oznamy vysielané zo zahraničia na francúzske územie.

B — *Skutkový stav a konanie vo veci samej*

28. Spoločnosť Régie Networks, ktorá je súčasťou skupiny NRJ, je reklamnou agentúrou, ktorá predáva reklamný priestor na svojich miestnych frekvenciách. V rozpočtovom roku 2001 zaplatila na základe tejto činnosti parafiškálnu daň z rozhlasovej a televíznej reklamy vo výške 152 524 eur.

29. Domnievajúc sa, že táto daň je nezlučiteľná s právom Spoločenstva, Régie Networks ďalej žiadala od riaditeľstva daňovej kontroly [21] Rhône-Alpes-Bourgogne vrátenie súm, ktoré zaplatila, a na tento účel žiadala oslobodenie od dane, na svoju sťažnosť však nedostala

18 — List GR „Hospodárska súťaž“ Komisie z 8. mája 2003 stálemu zastúpeniu Francúzskej republiky pred Európskou úniou s odkazom: COMP (2003) D/55066.

19 — Pozri tiež bod 18 týchto návrhov.

20 — List Maria Montiho, člena Komisie, francúzskemu ministrovi zahraničných vecí; odkaz C(2003) 2828.

21 — Direction de contrôle fiscal.

žiadnu odpoveď v rámci zákonnej lehoty šiestich mesiacov.

30. Régie Networks teda 3. augusta 2004 podala na Tribunal administratif de Lyon [22] (správny súd) žalobu, ktorú tento súd zamietol rozsudkom z 25. apríla 2006. Proti tomuto prvostupňovému rozsudku podala na Cour administrative d'appel de Lyon [23] (odvolací správny súd), ktorý je vnútroštátnym súdom, odvolanie.

IV — Návrh na začatie prejudiciálneho konania a konanie pred Súdnym dvorom

31. Návrhom na začatie prejudiciálneho konania z 12. júla 2007, ktorý došiel do kancelárie Súdneho dvora 17. júla 2007, Cour administrative d'appel de Lyon prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je rozhodnutie Komisie č. N 679/97 z 10. novembra 1997, ktorým táto inštitúcia rozhodla nepodať námietku proti zmenám systému pomoci pre rozhlasové vysielanie zavedeným dekrétom 92-1053, platné:

— pokiaľ ide o jeho odôvodnenie,

— pokiaľ ide o posúdenie zlučiteľnosti financovania systému pomoci pre rozhlasové vysielanie zriadeného pre obdobie 1998 — 2002 so Zmluvou ES a

— pokiaľ ide o dôvod založený na tom, že rozpočtové prostriedky pre predmetný systém neboli zvýšené?“

32. Régie Networks, francúzska vláda a Komisia predniesli pred Súdnym dvorom písomné a ústne pripomienky.

22 — Tribunal administratif Lyon.
23 — Cour administrative d'appel Lyon.

V — Posúdenie

A — *Prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania*

1. Oprávnenosť predmetu návrhu

33. Najskôr je potrebné preskúmať, či platnosť sporného rozhodnutia môže byť ešte aj teraz predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom.

34. V súlade s ustálenou judikatúrou môže byť Súdny dvor vyzvaný, aby sa vyslovil o platnosti právneho aktu inštitúcií Spoločenstva len vtedy, ak sa tento akt ešte nestal konečným. [24] Z dôvodov právnej istoty je totiž potrebné zabrániť tomu, aby boli „predmetné akty Spoločenstva donekonečna spochybňované“. [25] Ak môže jednotlivec dosiahnuť želanú právnu ochranu prostredníctvom žaloby o neplatnosť podľa článku 173 Zmluvy ES (po zmene článok 230 ES), tak je povinný tento priamy prostriedok použiť, ak chce dosiahnuť súdne preskúmanie právneho aktu, ktorý napáda. [26] Akékoľvek iné riešenie by so sebou prinášalo nebezpečenstvo, že lehota na podanie žaloby podľa článku 173 piateho odseku Zmluvy a konečná povaha sporného právneho aktu budú obchádzané. [27]

35. Ten, kto nechá uplynúť lehotu, v ktorej mu článok 173 Zmluvy umožňuje podať žalobu o neplatnosť proti právnemu aktu Spoločenstva, nemôže namietať konečnú povahu tohto aktu, a teda nemôže sa už neskôr dovolávať jeho nezákonnosti v rámci incidenčného konania pred vnútroštátnymi súdmi. [28] V takom prípade je vnútroštátny súd

24 — Rozsudky z 9. marca 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Zb. s. I-833, body 13 až 26; z 30. januára 1997, Wiljo, C-178/95, Zb. s. I-585, body 19 až 24, a z 15. februára 2001, Nachi Europe, C-239/99, Zb. s. I-1197, body 28 až 39.

25 — Rozsudky TWD Textilwerke Deggendorf, už citovaný, bod 16; Wiljo, už citovaný, bod 19, a Nachi Europe, už citovaný, bod 29.

26 — Pozri v tomto zmysle rozsudky TWD Textilwerke Deggendorf, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, osobitne bod 17, a Nachi Europe, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 37 až 39.

27 — Rozsudky TWD Textilwerke Deggendorf, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 17 a 18; Nachi Europe, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 29 a 30; z 20. septembra 2001, Banks, C-390/98, Zb. s. I-6117, bod 111; z 23. februára 2006, Atzeni a i., C-346/03 a C-529/03, Zb. s. I-1875, bod 31, a z 5. októbra 2006, Komisia/Francúzsko, C-232/05, Zb. s. I-10071, bod 59.

28 — Rozsudky TWD Textilwerke Deggendorf, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 13 a 17; Nachi Europe, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 30 a 37, a z 10. júla 2003, Komisia/BCE, C-11/00, Zb. s. I-7147, bod 75. Táto judikatúra sa však týka len prípadov, v ktorých konanie pred vnútroštátnymi súdmi a návrh na začatie prejudiciálneho konania sú svojím predmetom spôsobilé spochybniť platnosť právneho aktu Spoločenstva; pozri rozsudky Banks, už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 112, a Wiljo, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 27 a 29.

viazaný právnym aktom Spoločenstva, ktorý sa stal konečným, a nemôže spochybniť jeho platnosť prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom. [29]

36. Incidenčná žaloba pred vnútroštátnymi súdmi a podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor sú však neprípustné len vtedy, ak by jednotlivec mohol *bez akýchkoľvek pochybností* podať žalobu o neplatnosť na súdy Spoločenstva. [30]

37. V prejednávanej veci nič neumožňuje pripustiť, že aktívna legitimácia Régie Networks pred súdmi Spoločenstva by *bez akýchkoľvek pochybností* stačila na to, aby mohla byť zákonnosť sporného rozhodnutia preskúmaná aj z *hľadiska jeho obsahu*.

29 — Rozsudky TWD Textilwerke Deggendorf, bod 25; Wiljo, bod 24 a Nachi Europe, bod 40, všetky už citované v poznámke pod čiarou 24. V súlade s rozsudkom Atzeni a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, body 30 a 34, je návrh na začatie prejudiciálneho konania o platnosti predmetného právneho aktu Spoločenstva *neprípustný*.

30 — Z ustálenej judikatúry vyjadrenej v rozsudkoch TWD Textilwerke Deggendorf, už citovaný v poznámke pod čiarou 24; Wiljo, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 21 a 23; Nachi Europe, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, body 37 a 39; Banks, už citovaný v poznámke pod čiarou 24, bod 111, a z 8. marca 2007, Roquette Frères, C-441/05, Zb. s. I-1993, body 40, 41, 47 a 48 vyplýva, že jednotlivec musí mať „bez akýchkoľvek pochybností“ alebo „nepochybne“ aktívnu legitimáciu podľa článku 173 štvrtého odseku Zmluvy. Analogicky rozsudky z 12. decembra 1996, Accrington Beef a i., C-241/95, Zb. s. I-6699, body 15 a 16; z 11. novembra 1997, Eurotunnel a i., C-408/95, Zb. s. I-6315, body 28 a 29, a Atzeni a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 34 skúmali, či má jednotlivec „zjavne“ alebo „neodškriepiteľne“ alebo „nepopierateľne“ aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o neplatnosť.

38. Keďže Régie Networks nebola adresátom sporného rozhodnutia, mohla by ho napadnúť žalobou o neplatnosť len v prípade, ak by ním bola priamo a osobne dotknutá (článok 173 štvrtý odsek Zmluvy ES).

39. Pritom sa zdá, že nemožno pripustiť ani to, že Régie Networks bola *priamo dotknutá*.

40. Svojím rozhodnutím Komisia povolila systém pomoci. Francúzske orgány si, pokiaľ ide o parafiškálnu daň určenú na financovanie tohto systému, ponechávajú značný priestor pre voľnú úvahu, tak pokiaľ ide o výšku tejto dane, ako aj pokiaľ ide o jej vyberanie. To isté platí pre rozdeľovanie prostriedkov Fondu na podporu rozhlasových staníc, ktoré môžu mať prospech zo systému pomoci: závisí od jednotlivých rozhodnutí príslušného výboru, ktorý zrejme tiež disponuje diskrečnou právomocou, pokiaľ ide o udeľovanie subvencií na vybavenie a prípadné zvýšenie ročných subvencií na prevádzku. [31]

41. Túto vec preto nemožno porovnávať s prípadmi, v ktorých je členský štát povinný

31 — K tomuto predmetu pozri tiež bod 15 až 17 týchto návrhov.

prebrať právny akt inštitúcie Spoločenstva, a v ktorých sa toto prebratie uskutočňuje čisto automaticky, pretože vnútroštátne orgány nemajú v tomto ohľade žiadny priestor pre voľnú úvahu [32]; nemožno ju porovnávať ani s prípadmi, v ktorých je od začiatku jasné, že vnútroštátne orgány preberú právny akt Spoločenstva stanoveným spôsobom. [33]

42. Pokiaľ ide o *osobnú dotknutosť*, sporné rozhodnutie by muselo zasahovať Régie Networks z dôvodu jej určitých vlastností alebo zvláštnych okolností, ktoré ju vynímajú z okruhu všetkých ostatných osôb, a takto ju individualizujú podobným spôsobom ako adresátov (tzv. judikatúra „Plaumann“) [34]. V tejto veci však nemožno dospieť k záveru o takejto individualizácii Régie Networks.

43. Komisia istotne prijala sporné rozhodnutie po jednoduchom predbežnom preskúmaní francúzskeho systému pomoci v súlade s článkom 93 ods. 3 Zmluvy („Fáza I“ konania o zisťovaní pomoci), teda bez začatia konania vo veci formálneho zisťovania („Fáza II“ konania o zisťovaní pomoci) v zmysle článku 93 ods. 2 Zmluvy. V dôsledku toho by taký podnik, ako je Régie Networks, mohol toto rozhodnutie napadnúť len s jediným cieľom, a to, aby vyprovokoval začatie druhej fázy konania o preskúmaní pomoci, aby tak chránil svoje prípadné procesné práva, ktoré mu vyplývajú z článku 93 ods. 2 ES. [35]

44. V prejednávanej veci sa však netvrdí, že Régie Networks boli odopreté záruky formálneho konania o preskúmaní pomoci. [36] Návrh na začatie prejudiciálneho konania Cour administrative d'appel sa naopak týka najmä *vecnej zákonnosti* sporného rozhodnutia, teda otázky, či sa Komisia mohla správne domnievať, že francúzsky systém pomoci je zlučiteľný so spoločným trhom.

32 — Rozsudky z 5. mája 1998, Dreyfus/Komisia, C-386/96 P, Zb. s. I-2309, bod 43, ako aj judikatúra citovaná na tomto mieste, a z 2. mája 2006, Regione Siciliana/Komisia, C-417/04 P, Zb. s. I-3881, bod 28.

33 — Rozsudky Dreyfus/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 32, bod 44, ako aj tam citovaná judikatúra, a Súdu prvého stupňa z 12. decembra 1996, AIUFFASS a AKT/Komisia, T-380/94, Zb. s. II-2169, bod 46.

34 — Rozsudok z 15. júla 1963, Plaumann/Komisia, 25/62, Zb. s. 197, konkrétne s. 223, a ustálená judikatúra, najmä rozsudky z 13. decembra 2005, Komisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, C-78/03 P, Zb. s. I-10737, bod 33, a z 29. novembra 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall a i./Komisia, C-176/06 P, neuverejnený v Zbierke, bod 19.

35 — Rozsudky Komisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, bod 35, a Stadtwerke Schwäbisch Hall a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, body 19 až 22.

36 — Pozri v tomto istom zmysle vo vzťahu k žalobe o neplatnosť rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. septembra 2007, Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Komisia, T-254/05, body 48 až 56, konkrétne 48 a 56.

45. Ak však ide najmä o preskúmanie vecného posúdenia pomoci Komisiou, ako je to v prejednávanej veci, samotná skutočnosť, že podnik je príslušnou stranou podľa článku 93 ods. 2 Zmluvy, nestačí na to, aby sa pripustila osobná dotknutosť podniku, a teda aktívna legitimácia na konanie pred súdmi Spoločenstva. V takom prípade musí podnik naopak preukázať, že má osobitné postavenie v zmysle judikatúry Plaumann, čo by bolo najmä v tom prípade, že by bolo jeho postavenie na trhu pomocou — alebo systémom pomoci, ktorý je predmetom tohto rozhodnutia — *podstatne zasiahnuté.* [37]

46. Vzhľadom na relatívne menšiu veľkosť rozhlasových staníc, ktoré sú príjemcami pomoci, a na obmedzenú výšku pomoci poskytovanej Fondom na podporu rozhlasového vysielania, sa mi zdá skôr prehnané pripustiť, že v prejednávanej veci existuje riziko, že postavenie veľkých obchodných rádií na trhu, ktoré vysielajú na vnútroštátnej úrovni, a reklamných agentúr, ktoré predávajú svoj reklamný priestor, by mohlo byť podstatne zasiahnuté. [38] V každom prípade Régie Networks by nemusela nutne predpokladať, že jej vlastné postavenie na trhu alebo postavenie skupiny NRJ by bolo takýmto spôsobom podstatne zasiahnuté, a teda, že by mala *bez akýchkoľvek pochybností* aktívnu legitimáciu na konanie pred súdmi Spoločenstva.

47. Zdá sa mi prijateľnejšie pripustiť, že Régie Networks nebola zasiahnutá francúzskym systémom pomoci povoleným sporným rozhodnutím ako prípadný konkurent príjemcov pomoci, ale skôr ako platiteľ dane. Skutočnosť, že musela zaplatiť daň, ju však nezaradila do uzavretého kruhu dotknutých podnikov, pretože sporné rozhodnutie malo na ňu účinok len ako na bežný hospodársky subjekt, a to z dôvodu objektívnych kritérií formulovaných všeobecným a abstraktným spôsobom, čo svedčí o tom, že nie je osobne dotknutá. [39]

37 — Rozsudky Komisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, bod 37, a Stadtwerke Schwäbisch Hall a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, bod 24 a body 28 a 29); okrem toho pozri rozsudky z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing, C-525/04 P, Zb. s. I-9947, bod 31, a Sniace/Komisia, C-260/05 P, Zb. s. I-10005, bod 54; okrem toho pozri rozsudok Fachvereinigung Mineralfaserindustrie/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 36, bod 35.

38 — Samotná skutočnosť, že taký akt, ako je sporné rozhodnutie, môže mať určitý vplyv na súťažné vzťahy na relevantnom trhu, a že dotknutý podnik sa nachádza v nejakom súťažnom vzťahu s príjemcom tohto aktu, v žiadnom prípade nestačí na to, aby sa tento podnik mohol považovať za osobne dotknutý, pozri rozsudok Španielsko/Lenzig, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 32.

39 — Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. septembra 1998, Waterleiding Maatschappij/Komisia, T-188/95, Zb. s. II-3713, body 67 a 68; okrem toho pozri o dotknutosti ako hospodársky subjekt na základe objektívnych kritérií rozsudok Plaumann/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, s. 238, ako aj rozsudky zo 17. januára 1985, Piraiki-Patraiki a i./Komisia, 11/82, Zb. s. 207, bod 14; z 24. februára 1987, Deutz und Geldermann/Rada, 26/86, Zb. s. 941, bod 12, a z 22. novembra 2001, Antillean Rice Mills/Rada, C-451/98, Zb. s. I-8949, bod 51.

48. Táto skutočnosť však zaťažila prípustnosť žaloby o neplatnosť, ktorú mohla Régie Networks podať proti spornému rozhodnutiu Komisie, vážnou neistotou, čo sa týka aktívnej legitimácie (článok 173 štvrtý odsek Zmluvy).

49. Vzhľadom na základné právo na účinnú súdnu ochranu [40] nemôže objektívna neistota, pokiaľ ide o právo právnických a fyzických osôb podať žalobu, vo všeobecnosti týmto osobám pôsobiť v neprospech v následných konaniach o prejudiciálnej otázke. V opačnom prípade by tieto osoby podliehali silnému tlaku, ktorý by ich z čisto preventívnych dôvodov systematicky viedol k podávaniu žalôb o neplatnosť, a to aj v prípade pochybností o ich prípustnosti, aby neohrozili samotnú možnosť podriadiť predmetný akt Spoločenstva súdnemu preskúmaniu. To by nebolo žiaduce už ani z hľadiska hospodárnosti konania. [41]

50. Na základe predchádzajúcich úvah vyvodzujem záver, že sporné rozhodnutie nie je s ohľadom na Régie Networks konečné, a že nič nebráni tomu, aby Cour administrative d'appel vzniesol otázku jeho platnosti v rámci tohto prejudiciálneho konania.

2. Nevyhnutnosť prejudiciálnej otázky

51. Komisia má pochybnosti o tom, že vnútroštátny súd potrebuje rozhodnutie o prejudiciálnej otázke na to, aby mohol rozhodnúť. Platnosť sporného rozhodnutia nemá pre posúdenie zákonnosti parafiškálnej dane, ktorej vrátenie je jadrom sporu vo veci samej, žiadny význam; daň totiž nie je neoddeliteľnou súčasťou systému pomoci povoleného Komisiou. Navyše, aj keby musel Súdny dvor vyhlásiť neplatnosť sporného rozhodnutia, jeho rozsudok by pre francúzske orgány neznamenal automatickú povinnosť vrátiť už zaplatenú daň, pretože by bolo predovšetkým potrebné, aby Komisia o systéme pomoci nanovo rozhodla.

52. Stanovisko Komisie ma nepresvedčilo.

40 — O tomto základnom práve pozri články 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (podpísaný v Ríme 4. novembra 1950), ako aj článok 47 prvý odsek Charty základných práv Európskej únie (vyhlásenej v Nice 7. decembra 2000, Ú. v. ES C 364, s. 1); okrem toho pozri rozsudky z 15. mája 1986, Johnston, 222/84, Zb. s. 1651, body 18 a 19; z 25. júla 2002, Unión de Pequeños Agricultores/Rada, C-50/00 P, Zb. s. I-6677, bod 39; z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 37, a z 15. apríla 2008, Impact, C-268/06, Zb. s. I-2483, bod 43.

41 — Pozri k tomuto predmetu návrhy, ktoré som predniesla 26. októbra 2006 vo veci Roquette Frères, už citovaná v poznámke pod čiarou 30, bod 33.

53. Podľa ustálenej judikatúry je len na vnútroštátnom sudcovi, aby posúdil nevyhnutnosť rozhodnutia o prejudiciálnej otázke a Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť o otázkach, ktoré sú mu predložené, ak sa týkajú výkladu práva Spoločenstva. [42] Prezumpciu nevyhnutnosti, ktorá sa spája s otázkami predloženými v prejudiciálnom konaní vnútroštátnymi súdmi, možno vyvrátiť len vo výnimočných prípadoch, a to pokiaľ je zjavné, že nijaký výklad ustanovenia práva Spoločenstva nemá nijaký súvis s realitou alebo s predmetom sporu vo veci samej. [43]

54. Nič však nenaznačuje tomu, že prejudiciálna otázka, ktorú zaslal Cour administrative d'appel, *nie je zjavne nevyhnutná* na vyriešenie sporu vo veci samej.

55. V rozpore s tým, čo tvrdí Komisia, nie je vôbec nesprávne tvrdiť, že prípadné vyhlásenie neplatnosti sporného rozhodnutia by zároveň spôsobilo nezákonnosť parafiškálnej dane, keďže tá slúži práve na financovanie Fondu na podporu rozhlasového vysielania, na ktorom spočíva francúzsky systém pomoci. Na prvý pohľad je teda medzi daňou a pomocou staniciam malej veľkosti, ktoré umožňuje financovať, vzťah určenia, a nie je *a priori* vylúčené, že tento vzťah určenia je dostatočne úzky na to, aby sa daň mohla javiť ako neoddeliteľná súčasť systému pomoci. Podrobnejšie skúmanie tohto vzťahu určenia nemá miesto v rámci skúmania prípustnosti návrhu, ale musí zostať vyhradený skúmaniu prejudiciálnej otázky vo veci samej. [44]

56. Skutočnosť, že Komisia musí v prípade potreby nanovo rozhodnúť o zlučiteľnosti systému pomoci so spoločným trhom, už neznamená, že rozhodnutie o prejudiciálnej otázke nie je na vyriešenie sporu nevyhnutné.

57. Skutočnosť, že rozsudok, ktorým je vyhlásená neplatnosť takého aktu Spoločenstva, ako je sporné rozhodnutie, môže spôsobiť prijatie nového rozhodnutia, ktorého obsah by mohol byť totožný, nie je dostatočným dôvodom na to, aby bol tento akt vylúčený z preskúmania platnosti prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorým sa posudzuje platnosť aktu Spoločenstva, je jedným zo spôsobov preskú-

42 — Rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 59; z 18. júla 2007, Lucchini, C-119/05, Zb. s. I-6199, bod 43, a zo 17. apríla 2008, Quelle, C-404/06, Zb. s. I-2685, bod 19.

43 — Rozsudky z 28. júna 2007, Dell'Orto, C-467/05, Zb. s. I-5557, bod 40, a z 1. apríla 2008, Gouvernement de la Communauté française a gouvernement wallon, C-212/06, Zb. s. I-1683, bod 29; o domnienke nevyhnutnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania pozri tiež rozsudky z 15. mája 2003, Salzmann, C-300/01, Zb. s. I-4899, bod 31; z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-94/04 a C-202/04, Zb. s. I-11421, bod 25, a zo 4. októbra 2007, Rampion a Godard, C-429/05, Zb. s. I-8017, bod 23.

44 — K tomuto predmetu pozri tiež bod 101 až 115 týchto návrhov.

mania zákonnosti aktov inštitúcií Spoločenstva. [45] Užitočnosť tohto preskúmania sa nezmarí, ale naopak sa posilní, pokiaľ príslušná inštitúcia Spoločenstva po právnom akte, ktorý vydala a ktorý bol vyhlásený za neplatný, bude opätovne konať, pričom sa nedopustí nesprávneho právneho posúdenia, a ak by vo veci samej dospela k rovnakému výsledku.

58. Okrem toho v prejednávanej veci nemožno vôbec predpokladať, že Komisia by v novom rozhodnutí nutne schválila systém pomoci od začiatku. Jadrom prejudiciálnej otázky Cour administrative d'appel nie sú len jednoduché a ľahko napraviteľné formálne nedostatky, ale aj vecná zákonnosť financovania francúzskeho systému pomoci. Pokiaľ by bol tento spôsob financovania nezlučiteľný s právom Spoločenstva — napríklad s voľným pohybom služieb — bolo by ťažké napraviť nezákonnosť vybratých daní, a to aj prostredníctvom nového rozhodnutia Komisie.

59. Za týchto podmienok *je* prejudiciálna otázka v každom prípade *zjavne nevyhnutná* na vyriešenie sporu vo veci samej. Skutočnosť, že Komisia bude možno musieť nanovo rozhodnúť o zlučiteľnosti systému pomoci so spoločným trhom v prípade, že by Súdny dvor rozhodol, že sporné rozhodnutie je neplatné, nemá žiadny vplyv na prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania; Súdny dvor by na túto skutočnosť prihliadal, ak by rozhodoval o prípadnom obmedzení časových účinkov svojho rozsudku. [46]

3. Predbežný záver

60. Z predchádzajúceho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je celkovo prípustný.

B — *Posúdenie prejudiciálnej otázky vo veci samej*

61. Cour administrative d'appel vyjadril tri dôvody, ktoré by mohli zasiahnuť platnosť sporného rozhodnutia: nedostatok odôvod-

45 — Rozsudky z 22. októbra 1987, Foto-Frost, 314/85, Zb. s. 4199, bod 16; z 21. februára 1991, Zuckerfabrik Süderdithmarschen a Zuckerfabrik Soest, C-143/88 a C-92/89, Zb. s. I-415, bod 18, a zo 6. decembra 2005, ABNA a i., C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Zb. s. I-10423, bod 103.

46 — K tomuto predmetu pozri tiež body 128 až 155 týchto návrhov.

nenia, zjavne nesprávne posúdenie pri hodnotení skutkového stavu a ďalšie zjavne nesprávne posúdenie vyplývajúce zo skutočnosti, že Komisia pri skúmaní systému pomoci neprihliadla na jeho spôsob financovania.

1. Formálna nezákonnosť sporného rozhodnutia: nedostatok odôvodnenia

62. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby preskúmal odôvodnenie sporného rozhodnutia v dvoch ohľadoch [47]: na jednej strane Komisia neupresnila výnimku, na základe ktorej povolila francúzsky systém pomoci; na druhej strane nezaujala stanovisko k spôsobu financovania tohto systému.

63. Povinnosť odôvodnenia stanovená článkom 190 Zmluvy ES (po zmene článok 253 ES) je súčasťou podstatných formálnych náležitostí, ktorých porušenie môže spôsobiť neplatnosť dotknutého právneho aktu v prejudiciálnom konaní. [48]

a) Neexistencia odkazu na spôsob financovania systému pomoci

64. Pokiaľ ide o spôsob financovania systému pomoci, je nepopierateľné, že Komisia ho v odôvodnení sporného rozhodnutia vôbec nespomína. Toto mlčanie však nemusí nutne znamenať, že je toto rozhodnutie postihnuté nedostatkom odôvodnenia.

65. Podľa ustálenej judikatúry sa odôvodnenie vyžadované článkom 190 Zmluvy ES musí prispôsobiť povahe príslušného právneho aktu a musí byť z neho jasne a jednoznačne zrejmá úvaha inštitúcie, ktorá akt vydala, a to tak, aby dotknuté osoby mohli spoznať dôvody prijatého opatrenia a príslušný súd mohol vykonať svoje preskúmanie. Táto požiadavka sa musí posúdiť vo vzťahu k okol-

47 — Cour administrative ďappel súhlasí s vysvetleniami, ktoré Régie Networks uviedla v konaní vo veci samej a na ktoré sa odvoláva v návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

48 — Pozri najmä rozsudky zo 7. júla 1981, Rewe, 158/80, Zb. s. 1805, body 25 až 27; z 26. marca 1987, Komisia/Rada, 45/86, Zb. s. 1493, bod 9, a z 15. apríla 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Zb. s. I-2577, body 79 až 86.

nostiam prejednávanej veci, najmä obsahu aktu, povahe uvádzaných dôvodov a záujmu, ktorý môžu mať adresát alebo iné osoby priamo a osobne dotknuté týmto aktom, na tom, aby dostali vysvetlenia. [49]

66. Zvláštnosťou konania o zisťovaní pomoci je, že je potrebné rozlišovať medzi predbežnou fázou zisťovania pomoci podľa článku 93 ods. 3 Zmluvy ES a vlastnou fázou zisťovania uvedenou v článku 93 ods. 2 Zmluvy ES. Ak má konanie vo veci formálneho zisťovania umožniť Komisii získať úplné informácie o všetkých údajoch veci, predbežná fáza slúži len na to, aby si Komisia mohla urobiť prvý názor o čiastočnej alebo úplnej zlučiteľnosti predmetnej pomoci [50]; okrem toho je pre ňu charakteristická aj krátka lehota na rozhodnutie. [51]

67. Sporné rozhodnutie bolo prijaté po skončení takejto predbežnej fázy zisťovania bez toho, aby Komisia začala druhú fázu konania. V dôsledku toho sú požiadavky odôvodnenia tohto rozhodnutia menej prísne ako v prípade odôvodnenia rozhodnutia, ktorým sa ukončuje podrobné zisťovanie prípadu v rámci konania vo veci formálneho zisťovania. Komisia musí uviesť len dôvody, pre ktoré sa domnieva, že nemá vážne problémy pri posúdení zlučiteľnosti spornej pomoci so spoločným trhom. [52]

68. V každom prípade z povinnosti odôvodnenia Komisii nevyplýva povinnosť špecifikovať všetky relevantné skutkové a právne okolnosti v rozsahu, v akom sa otázka, či odôvodnenie rozhodnutia spĺňa požiadavky článku 190 ES, musí posudzovať nielen s ohľadom na jeho znenie, ale aj na jeho kontext, ako aj na súhrn právnych pravidiel, ktoré upravujú dotknutú oblasť. [53]

49 — Pozri len rozsudky z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 63; z 24. novembra 2005, Taliansko/Komisia, C-138/03, C-324/03 a C-431/03, Zb. s. I-10043, bod 54; z 1. februára 2007, Sison/Rada, C-266/05 P, Zb. s. I-1233, bod 80, a Nuova Agricast, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 79.

50 — Rozsudky z 19. mája 1993, Cook/Komisia, C-198/91, Zb. s. I-2487, bod 22; z 15. júna 1993, Matra/Komisia, C-225/91, Zb. s. I-3203, bod 16; Komisia/Sytraval a Brink's Francúzsko, už citovaný v poznámke pod čiarou 49, bod 38; Stadtwerke Schwäbisch Hall a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 34, bod 20, a Nuova Agricast, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 57.

51 — Rozsudok Matra/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 50, bod 48.

52 — Tamže.

53 — Rozsudky Komisia/Sytraval a Brink's Francúzsko, bod 63; Taliansko/Komisia, bod 55, a Sison/Rada, bod 80, všetky tri už citované v poznámke pod čiarou 49; Rozsudok Nuova Agricast, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 79, a z 22. apríla 2008, Komisia/Salzgitter, C-408/04 P, Zb. s. I-2767, bod 56.

69. Keďže sporné rozhodnutie je tretie z troch Komisiou po sebe prijatých rozhodnutí týkajúcich sa sporného systému pomoci [54], mohla Komisia vychádzať z predpokladu, že všeobecný kontext, ktorého je rozhodnutie súčasťou, bol známy a uspokojiť sa teda so stručným vyjadrením. [55]

70. Vo svojom liste z 10. novembra 1987 Komisia francúzskym orgánom mimoriadne stručným, ale dokonale zrozumiteľným spôsobom oznámila dôvody, pre ktoré sa rozhodla nanovo povoliť systém, tak ako bol zmenený, a teda že súvisiace rozpočtové prostriedky neboli zvýšené, že príjemcovia pomoci boli rozhlasové stanice s miestnym publikom, že sledované ciele všeobecného záujmu zostali nezmenené, že obchod v Spoločenstve sa nezdal byť ovplyvnený tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom.

71. Keďže na základe svojich vlastných informácií sa Komisia domnievala, že spôsob financovania systému pomoci nemá žiaden význam pre jej posúdenie vo vzťahu k právu hospodárskej súťaže, nebola povinná zaoberať sa týmto prvkom systému v spornom rozhodnutí. Odôvodnenie právneho aktu Spoločenstva musí totiž uvádzať len podstatné skutkové a právne úvahy, na ktorých je rozhodnutie založené. [56]

72. Naproti tomu otázka, či sú dôvody vyjadrené Komisiou vecne správne (dôvodnosť odôvodnenia), [57] a či Komisia prípadne pri prijímaní svojho rozhodnutia neopomenula určujúci prvok, nie je otázkou týkajúcou sa dodržania podstatných formálnych náležitostí, ale otázkou, ktorá sa týka vecnej zákonnosti sporného rozhodnutia. [58]

54 — K tomuto predmetu pozri tiež body 19 až 24 týchto návrhov.

55 — Pozri v tomto istom zmysle rozsudok z 13. júla 1988, Komisia/Francúzsko, 102/87, Zb. s. 4067, body 29 až 31.

56 — Rozsudky z 21. marca 1955, Holandsko/Vysoký úrad, 6/54, Zb. s. 201, s. 232; zo 4. júla 1963, Nemecko/Komisia, 24/62, Zb. s. 131, s. 155; z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, bod 78, a z 21. marca 2001, Métropole télévision/Komisia, T-206/99, Zb. s. II-1057, bod 44, posledná veta.

57 — Rozsudky z 20. marca 1957, Geitling/Vysoký úrad, 2/56, Zb. s. 9, 36; z 29. apríla 2004, Holandsko/Komisia, C-159/01, Zb. s. I-4461, bod 65, a z 15. decembra 2005, Taliansko/Komisia, C-66/02, Zb. s. I-10901, bod 55.

58 — Pozri body 95 až 126 týchto návrhov.

73. Za týchto podmienok sa domnievam, že neexistencia vysvetlenia týkajúceho sa spôsobu financovania systému pomoci nie je nedostatkom odôvodnenia, ktorý by mohol spôsobiť neplatnosť sporného rozhodnutia pre porušenie podstatnej formálnej náležitosti.

b) Neexistencia odkazu na právny základ

74. Régie Networks správne pripomína, že Komisia okrem toho v spornom rozhodnutí výslovne nespájala systém pomoci, ktorú povolila, s jednou z výnimiek stanovených Zmluvou. Jediný nepriamy odkaz prípadný právny základ sporného rozhodnutia sa nachádza v polovičnej vete listu z 10. novembra 1997, ktorým Komisia svoje rozhodnutie oznámila francúzskym orgánom. Bez toho, aby Komisia citovala konkrétne ustanovenia, uspokojuje sa s tým, že na tomto mieste potvrdzuje, že sa domnieva, že „obchod v Spoločenstve sa nezdá byť ovplyvnený tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom“.

75. Neexistencia odkazu na konkrétne ustanovenie Zmluvy sa však určite vždy automaticky nerovná porušeniu povinnosti odôvodnenia podľa článku 190 Zmluvy ES. Ak môže byť právny základ aktu určený prostredníctvom jeho ďalších znakov, tak nie je postihnutý žiadnou podstatnou formálnou vadou. Výslovný odkaz je však nevyhnutný, pokiaľ by v prípade jeho neexistencie boli dotknuté osoby a Súdny dvor ponechané v neistote, pokiaľ ide o presný právny základ. [59]

76. Zameranie pozornosti len na obchod v Spoločenstve a na rozsah, v akom môže byť postihnutý, ako to urobila Komisia v prejednávanej veci, neumožňuje jasne označiť právny základ sporného rozhodnutia. Komisia a francúzska vláda sa domnievajú, že takto zvolené slová naznačujú, že sporné rozhodnutie bolo založené na článku 92 ods. 3 písm. c) Zmluvy, ale uniklo im to, že článok 92 ods. 3 písm. d) Zmluvy tiež používa veľmi podobnú formuláciu, aby odkázal na obchod v Spoločenstve a na podmienky hospodárskej súťaže, ako aj na rozsah, v akom môžu byť ovplyvnené. [60] Takmer totožne koncipované kritérium sa teda objavuje v dvoch susediacich ustanoveniach Zmluvy, z ktorých ani jedno nemôže byť *a priori* ako právny základ vylúčené.

77. Na rozdiel od toho, čo si myslí Komisia a francúzska vláda, na sporný systém pomoci nemožno hľadieť výlučne z hľadiska pomoci

59 — Rozsudky Komisia/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 9, a z 12. decembra 2007, Taliansko/Komisia, T-308/05, Zb. s. II-5089, bod 124.

60 — Pravidlo vyjadrené v článku 92 ods. 3 písm. d), ktoré bolo pridané Maastrichtskou zmluvou, nadobudlo účinnosť 1. novembra 1993.

na rozvoj určitých hospodárskych činností alebo určitých hospodárskych oblastí [článok 92 ods. 3 písm. c) Zmluvy]. Systém pomoci, ktorého účelom je podporovať malé rozhlasové stanice s miestnym publikom, ktoré majú okrem toho povahu *radios associatives*, sa môže takisto prezentovať ako opatrenie na podporu kultúry [článok 92 ods. 3 písm. d) Zmluvy]. V prejednávanej veci to platí tým viac, že Fond na podporu rozhlasového vysielania má takisto za cieľ podporovať snahy vynaložené v oblasti sociálnej komunikácie v susedných oblastiach a integrácie [61], čo neumožňuje, prinajmenšom *a priori*, vylúčiť, že tento systém pomoci má kultúrny rozmer, ako napríklad podpora rozvoja miestnej mládežníckej kultúry v niektorých mestách a v niektorých častiach miest prostredníctvom rozhlasového vysielania. [62]

78. Konanie o zisťovaní, ako aj politika, ktorú sleduje Komisia v rámci svojej voľnej úvahy pri skúmaní pomoci, sa môžu odlišovať v závislosti od výnimiek, ktoré sa použijú v rámci článku 92 ods. 3 Zmluvy. Práve v rámci článku 92 ods. 3 písm. d) Zmluvy nemôže Komisia zanedbať všeobecnú úlohu kultúrnej politiky, ktorú Spoločenstvu zveruje článok 128 ods. 2 Zmluvy, čo môže svedčiť v prospech veľkorysejšej praxe v oblasti povoľovania štátnej pomoci na podporu kultúry.

79. Práve z toho dôvodu mala Komisia presne určiť, či sporné rozhodnutie založí na článku 92 ods. 1 písm. c) alebo d) Zmluvy, alebo dokonca na spojení oboch dôvodov výnimky. Jej list z 10. novembra 1997 nie je v súlade s touto požiadavkou. Súvislosť s oboma skoršími rozhodnutiami neprináša v tomto ohľade žiadne objasnenie, pretože už neobsahujú jasný odkaz na právny základ.

80. Sporné rozhodnutie preto nie je v súlade s povinnosťou odôvodnenia vyplývajúcou z článku 190 Zmluvy, pretože necháva dotknuté osoby a súdy v neistote, čo sa týka právneho základu, ktorý bol použitý. Práve

61 — Článok 17 druhý odsek bod 5 dekrétu č. 97-1263; pozri k tomuto predmetu bod 17 týchto návrhov.

62 — Samotná kultúrna politika Spoločenstva sa výslovne vzťahuje na umeleckú a literárnu tvorbu vrátane audiovizuálnej oblasti (pozri článok 128 ods. 2 Zmluvy ES, po zmene článok 151 ods. 2 ES).

z tohto dôvodu je potrebné vyhlásiť ho za neplatné. [63]

2. Vecná nezákonnosť sporného rozhodnutia

a) Zjavne nesprávne posúdenie týkajúce sa významu rozpočtových prostriedkov, ktorými disponuje systém pomoci

81. Oba zostávajúce dôvody neplatnosti uvádzané vnútroštátnym súdom vyžadujú analýzu vecnej zákonnosti sporného rozhodnutia.

83. Vnútroštátny súd najprv žiada Súdny dvor, aby preskúmal platnosť sporného rozhodnutia s ohľadom na predpoklad stanovený Komisiou, podľa ktorého rozpočtové prostriedky vyhradené pre systém pomoci neboli medzi rokom 1998 a 2002 zvýšené.

82. Na úvod je potrebné pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou, článok 92 ods. 3 Zmluvy priznáva Komisii široký priestor pre voľnú úvahu v oblasti povoľovania pomoci. [64] V dôsledku toho súdy poverené skúmaním zákonnosti výkonu tejto slobody nemôžu nahrádzať posúdenie príslušného orgánu svojimi posúdeniami v tejto veci, ale musia sa obmedziť na skúmanie, či sú tieto posledne menované postihnuté zjavne nesprávnym posúdením alebo zneužitím právomoci [65] (vyhľadávanie zjavne nesprávnych posúdení a zneužití právomoci). Práve v tomto rámci je potrebné preskúmať oba dôvody neplatnosti.

84. Komisia nesprávne predstavuje túto otázku ako bezvýznamnú na účely povolenia systému pomoci a jeho zákonnosti, keďže

63 — Rozsudok Komisia/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 22 v spojení s bodom 9.

64 — Rozsudky z 22. marca 1977, Iannelli & Volpi, 74/76, Zb. s. 557, bod 11, a Steinike & Weinlig, 78/76, Zb. s. 595, bod 8; pozri okrem toho rozsudky z 12. decembra 2002, Francúzsko/Komisia, C-456/00, Zb. s. I-11949, bod 41, a Atzeni a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 84.

65 — Rozsudky zo 14. januára 1997, Španielsko/Komisia, C-169/95, Zb. s. I-135, bod 34; z 5. októbra 2000, Nemecko/Komisia, C-288/96, Zb. s. I-8237, bod 26; Francúzsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 41, a Atzeni a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 84; pozri v tom istom zmysle rozsudok z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, C-372/97, Zb. s. I-3679, bod 83.

v rozhodujúcom čase samotná Komisia pripisovala taký význam objemu rozpočtových prostriedkov, že považovala za užitočné výslovne uviesť túto otázku v rámci oznámenia sporného rozhodnutia vo svojom mimoriadne stručnom liste z 10. novembra 1997.

85. Na rozdiel od toho, čo zrejme Komisia predpokladá, táto otázka sa už nevymyká súdnemu preskúmaniu. Ak by jej totiž Súdny dvor priznal širokú mieru voľnej úvahy pri skúmaní zlučiteľnosti pomoci so spoločným trhom, súdy Spoločenstva by mohli, ako som už uviedla [66], preskúmať, či rozhodnutia Komisie neobsahujú žiadne zjavne nesprávne posúdenie, alebo zneužitie právomoci. Pri vyhľadávaní prípadného zjavne nesprávneho posúdenia môžu takto skúmať najmä to, či je skutkový stav, na ktorom je rozhodnutie založené, správny a úplný: Sudca Spoločenstva musí preveriť nielen vecnú správnosť uvádzaných dôkazných prostriedkov, ich vierohodnosť a vzájomný súlad, ale aj preskúmať, či tieto dôkazy tvoria všetky relevantné údaje, na ktoré sa musí prihliadať pri posúdení komplexnej situácie, a či sú schopné preukázať závery, ktoré sú z nich vyvodené. [67]

86. Tiež je potrebné preskúmať predpoklad Komisie, podľa ktorého rozpočtové prostriedky vyhradené pre systém pomoci neboli medzi rokom 1998 a 2002 zvýšené na účely uistenia sa, že skutkový stav, na ktorom je tento predpoklad založený, je správny a úplný a či je schopný preukázať závery, ktoré sú z neho vyvodené.

87. Netreba zabúdať na to, že v čase prijatia rozhodnutia Komisie v roku 1997 ešte nemohla byť presná výška prostriedkov, ktoré boli dostupné Fondu na podporu rozhlasového vysielania v období od roku 1998 do roku 2002, stanovená, pretože závisela od budúcich ročných príjmov z parafiškálnej dane z rozhlasovej a televíznej reklamy. Komisia teda musela pri vydaní sporného rozhodnutia nutne vychádzať z odhadov.

88. Práve na základe skutkového stavu, ktorý jej bol známy v rozhodujúcom čase, teda v roku 1997, je potrebné preskúmať, či sa Komisia v rámci týchto odhadov dopustila zjavne nesprávneho posúdenia. [68] V roku 1997 nemala ani francúzska vláda, ani Komisia ešte k dispozícii čísla, ktorých sa dovolávali pred Súdnym dvorom, pokiaľ ide o skutočný ne-

66 — Pozri bod 82 týchto návrhov.

67 — Rozsudky z 15. februára 2005, Komisia/Tetra Laval, C-12/03 P, Zb. s. I-987, bod 39; z 18. júla 2007, Industrias Químicas del Vallés/Komisia, C-326/05 P, Zb. s. I-6557, bod 76, a Španielsko/Lenzing, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 57; v tom istom zmysle rozsudok z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 65, bod 83.

68 — Rozsudky z 10. júla 1986, Belgicko/Komisia, 234/84, Zb. s. 2263, bod 16; z 26. septembra 1996, Francúzsko/Komisia, C-241/94, Zb. s. I-4551, bod 33, a zo 14. septembra 2004, Španielsko/Komisia, C-276/02, Zb. s. I-8091, bod 31. V súlade s rozsudkom Nuova Agricast, už citovaným v poznámke pod čiarou 48, bod 54, platí táto judikatúra výslovne aj pre rozhodnutia, ktoré Komisia vydáva v rámci konania o predbežnom zisťovaní a na ktorých základe, ako je to v prejednávanej veci, rozhodne nepodať námietku proti pomoci alebo systému pomoci.

skorší vývoj rozpočtových prostriedkov; práve z tohto dôvodu sa nemá na ne prihliadať, pokiaľ ide o dnešné skúmanie, či sa Komisia v rozhodujúcom čase dopustila zjavne nesprávneho posúdenia. [69]

89. Komisia mohla v každom prípade už v roku 1997 vedieť, že dekrét č. 97-1263 [70] v období od roku 1998 do roku 2002 umožňoval značné zvýšenie sadzby dane za televíznu reklamu. Vo vzťahu ku skoršej právnej úprave zavedenej dekrétom č. 92-1053, dekrét č. 97-1263 povolenú hornú hranicu na stanovenie rôznych úrovní sadzby dane zvýšil o 46 %. [71] Régie Networks teda správne upozornila Súdny dvor právne na tento bod.

90. Samotné zvýšenie povolených horných hraníc nemuselo nutne spôsobiť čisté zvýšenie skutočných platných sadzieb dane; v súlade s článkom 2 ods. 3 dekrétu č. 97-1263 bolo na ich stanovenie potrebné prijať ešte ministerský výnos, ktorý nemusel presiahnuť tieto horné hranice.

91. Navyše objem rozpočtových prostriedkov, ktoré boli dostupné Fondu na podporu rozhlasového vysielania v období od roku 1998 do roku 2002, nezávisel len od sadzby dane, ale aj od rozsahu vymeriavacieho základu, teda od skutočných príjmov z reklamy skutočne prijatých platiteľmi dane. Tie sa môžu meniť od trimestra k trimestru a z roku na rok.

92. S prihliadnutím na značné zvýšenie, o viac ako 46 % horných hraníc sadzobníka platného pre televíznu reklamu, však v čase, keď Komisia prijala sporné rozhodnutie, nebolo vylúčené, že Fond na podporu rozhlasového vysielania bude mať výrazne vyššie rozpočtové prostriedky. Práve naopak, toto zvýšenie horných hraníc dane z televíznej reklamy umožňuje nárast dostupných rozpočtových prostriedkov, tým viac, že veľká časť príjmov z dane pochádza z tejto reklamy.

93. Ani z odôvodnenia sporného rozhodnutia, ani z ďalších skutkových okolností, ktoré boli dané na vedomie Súdnemu dvoru, však nevyplýva, že sa Komisia zvýšením horných hraníc sadzobníka dane zaoberala, ani *a fortiori*, prečo považovala túto skutočnosť za zanedbateľnú. Za týchto podmienok je

69 — Čísla predložené Komisiou a francúzskou vládou sa okrem toho vôbec nezmieňujú o *status quo*, ale naopak len o *zvýšení* — ktoré bolo mierne — rozpočtových prostriedkov zaplatených každý rok podpornému Fondu.

70 — Komisia mala k dispozícii návrh dekrétu č. 97-1263 v čase, keď skúmala pomoc.

71 — O hornej hranici výšky dane pozri vyššie bod 10 a poznámkou pod čiarou 8 týchto návrhov.

potrebné sa domnievať, že svoje rozhodnutie v každom prípade nezaložila na všetkých relevantných skutkových okolnostiach, ktoré jej boli známe v čase prijatia jej rozhodnutia.

94. Z toho vyplýva, že sporné rozhodnutie je postihnuté zjavne nesprávnym posúdením, a preto je nezákonné. V dôsledku toho je potrebné vyhlásiť ho za neplatné.

b) Zjavne nesprávne posúdenie na neprihliadanie na spôsob financovania systému pomoci

95. Nakoniec je Súdny dvor vyzvaný, aby posúdil, či je sporné rozhodnutie neplatné z dôvodu, že keď Komisia skúmala systém pomoci, neprihliadala na jej spôsob financovania, ktorý mohol byť nezlučiteľný s právom Spoločenstva. Vnútroštátny súd tak naráža na skutočnosť, že parafiškálna daň z rozhlasovej a televíznej reklamy bola vo svojej forme v období od roku 1998 do roku 2002 vyberaná aj z rozhlasovej a televíznej reklamy vysielanej zo zahraničia do Francúzska, aj keď z pomoci vyplatenej Fondom na podporu rozhlasového vysielania mali prospech len stanice usadené vo Francúzsku.

— Predbežná poznámka

96. Ako som už naznačila [72], článok 92 ods. 3 Zmluvy priznáva Komisii široký priestor pre voľnú úvahu, pokiaľ ide o povoľovanie pomoci, takže súdne preskúmavanie jej rozhodnutí sa obmedzuje na prípady zjavne nesprávneho posúdenia alebo zneužitia právomoci.

97. Voľná úvaha Komisie podlieha určitým obmedzeniam, ktorých preskúmavanie prináleží sudcovi Spoločenstva, ktorý dohliada najmä na to, aby Komisia pri vydávaní rozhodnutia po skončení konania o preskúmaní systému pomoci nemohla nikdy prijať riešenie, ktoré je nezlučiteľné s osobitnými ustanoveniami Zmluvy a so všeobecnými zásadami práva Spoločenstva, ako je zásada rovnosti zaobchádzania. [73] Štátna pomoc, ktorá na základe spôsobu svojho uplatňovania porušuje ustanovenia Zmluvy alebo všeobecné zásady práva Spoločenstva, nemôže byť Komisiou vyhlásená za zlučiteľnú so spoločným trhom. [74]

72 — Pozri bod 82 týchto návrhov.

73 — Rozsudky z 21. mája 1980, Komisia/Taliansko, 73/79, Zb. s. 1533, bod 11; z 3. mája 2001, Portugalsko/Komisia, C-204/97, Zb. s. I-3175, bod 41; z 12. decembra 2002, Francúzsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 30, a konkrétnejšie, pokiaľ ide o zásadu rovnosti zaobchádzania, rozsudok Nuova Agricast, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, body 50 a 51.

74 — Rozsudky z 19. septembra 2002, Španielsko/Komisia, C-113/00, Zb. s. I-7601, bod 78, a Španielsko/Komisia, C-114/00, Zb. s. I-7657, bod 104, ako aj judikatúra citovaná na tých miestach; okrem toho pozri rozsudky van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 48, a Nuova Agricast, už citovaný v poznámke pod čiarou 48, bod 50 v spojení s bodom 51.

98. K tomu pristupuje aj skutočnosť, že systém pomoci nesmie ovplyvňovať podmienky obchodu a hospodárskej súťaže tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom. [75] Z tejto zásady možno vyvodiť, že Komisia nemôže povoliť pomoc alebo systém štátnej pomoci, ktorého konkrétne vyjadrenie by bolo nezlučiteľné s ustanoveniami Zmluvy alebo so všeobecnými zásadami práva Spoločenstva. Je totiž nepredstaviteľné, aby mohlo byť porušenie práva Spoločenstva v súlade so „spoločným záujmom".

— Povinnosť Komisie prihliadať na spôsob financovania

99. Dôsledkom spôsobu financovania systému pomoci môže byť práve jeho nezlučiteľnosť s právom Spoločenstva, a teda „rozpor so spoločným záujmom". [76] Podľa ustálenej judikatúry Komisia nemôže oddeliť samotnú pomoc od spôsobu jej financovania a musí naň prihliadať aj vtedy, keď súvislosť medzi ním a samotnou pomocou vedie k nezlučiteľnosti celku so spoločným trhom. [77]

100. V dôsledku toho je potrebné až do súčasnosti preskúmať, či v roku 1997 bola Komisia povinná na to, aby povolila francúzsky systém pomoci, prihliadať aj na spôsob jeho financovania prostredníctvom parafiškálnej dane z rozhlasovej a televíznej reklamy. Ak by bola odpoveď na túto otázku kladná, spôsob financovania by bol určujúcim prvkom pre rozhodnutie o povolení pomoci, takže Komisia by sa tým, že naň neprihliadala, dopustila zjavne nesprávneho posúdenia.

101. Podľa ustálenej judikatúry pri skúmaní systému pomoci musí Komisia vždy prihliadať na financovanie prostredníctvom dane, ak takáto daň alebo jej časť tvoria neoddeliteľnú súčasť tohto systému. Je opodstatnené sa domnievať, že tomu je tak v prípade, že existuje *záväzný vzťah určenia* v tom zmysle, že výnos z parafiškálnej dane sa povinne použije na financovanie pomoci. [78]

75 — Tak ako to upresňuje článok 92 ods. 3 písm. c) a d) Zmluvy napriek drobným odlišnostiam vo formulácii oboch ustanovení. Súdny dvor medzičasom rozhodol, že sporný záujem musí byť zohľadnený aj v rámci iných výnimiek stanovených článkom 92 ods. 3 Zmluvy, aj keď to v nich nie je výslovne uvedené (pozri rozsudok zo 14. januára 1997, Španielsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 65, bod 17, ako aj z 19. septembra 2002, Španielsko/Komisia, C-113/00, už citovaný v poznámke pod čiarou 74, body 66 a 67, a C-114/00, už citovaný v poznámke pod čiarou 74, body 80 a 81.

76 — Rozsudok z 25. júna 1970, Francúzsko/Komisia, 47/69, Zb. s. 487, body 8 a 23; pozri v tom istom zmysle rozsudky van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 48, a zo 14. apríla 2005, AEM a AEM Torino, C-128/03 a C-129/03, Zb. s. I-2861, bod 45.

77 — Rozsudky z 25. júna 1970, Francúzsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, body 4, 8 a 17; van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 46; z 27. novembra 2003, Enirisorse, C-34/01 až C-38/01, Zb. s. I-14243, bod 44; z 15. júla 2004, Pearle a i., C-345/02, Zb. s. I-7139, bod 29, ako aj AEM a AEM Torino, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, bod 45).

78 — Rozsudky z 13. januára 2005, Streekgewest, C-174/02, Zb. s. I-85, bod 26, a Pape C-175/02, Zb. s. I-127, bod 15, ako aj rozsudky z 27. októbra 2005, Casino Francúzsko a i., C-266/04 až C-270/04, C-276/04 a C-321/04 až C-325/04, Zb. s. I-9481, bod 40; AEM a AEM Torino, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, bod 46; z 15. júna 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 a C-41/05, Zb. s. I-5293, bod 46, a zo 7. septembra 2006, Laboratoires Boiron, C-526/04, Zb. s. I-7529, bod 44.

102. Proti tejto judikatúre Komisia na pojednávaní vyhlásila, že na financovanie systému pomoci prostredníctvom dane je povinná prihliadať len vtedy, ak si dlžník dane a príjemca pomoci navzájom konkurujú.

103. Ponímanie Komisie ma nepresvedčilo. Vyvodenie záveru o existencii alebo neexistencii takéhoto konkurenčného vzťahu si totiž často vyžaduje predbežné hodnotenie komplexných hospodárskych vzťahov. Právomoc a úloha Komisie ako orgánu na kontrolu pomoci nemôže závisieť od neistého výsledku takéhoto hodnotenia, ani rozsah oznamovanej povinnosti a povinnosti „standstill" členských štátov, ktoré vyplývajú z článku 93 ods. 3 Zmluvy. [79]

104. To, či sú platitelia dane a príjemcovia pomoci konkurentmi, nie je *predbežnou podmienkou* na prihliadnutie na financovanie pri skúmaní systému pomoci. [80] Existencia alebo neexistencia takéhoto konkurenčného vzťahu by mohla nanajvýš mať význam pre *výsledok* tohto skúmania, teda pre otázku zlučiteľnosti systému pomoci so spoločným trhom. [81]

105. Práve z tohto dôvodu sa vo vysvetlení, ktoré nasleduje, orientujem výlučne podľa kritéria už citovaného v judikatúre, podľa ktorého je rozhodujúcim prvkom existencia záväzného vzťahu určenia medzi daňou a pomocou financovanou takouto daňou.

106. Všetky informácie, ktoré mám k dispozícii, súčasne vedú k záveru o existencii takéhoto záväzného vzťahu určenia v prejednávanej veci.

107. Znenie príslušných francúzskych ustanovení svedčí o zrejmej súvislosti medzi vyberaním parafiškálnej dane z rozhlasovej

79 — Takto Súdny dvor v tom istom zmysle vo svojom rozsudku Streekwest, už citovanom v poznámke pod čiarou 78, bod 21, objasnil, že článok 93 ods. 3 tretia veta Zmluvy sa má vykladať v tom zmysle, že sa ho môže dovolávať subjekt podliehajúci dani, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou opatrenia pomoci a vyberá sa v rozpore so zákazom vykonania uvedeným v tomto ustanovení, bez ohľadu na to, či je tento subjekt zasiahnutý narušením hospodárskej súťaže vyplývajúcim z opatrenia pomoci.

80 — Rozsudok van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, konkrétne body 46 až 52 už neobsahuje odkaz na prípadnú požiadavku takéhoto konkurenčného vzťahu.

81 — K tomuto predmetu pozri pokračovanie týchto návrhov, konkrétne body 122 až 125.

a televíznej reklamy a financovaním pomoci pre rozhlasové vysielanie. Podľa ich znenia sa zavádza daň „určená na financovanie“ fondu na podporu rozhlasového vysielania (článok 80 ods. 2 zákona č. 86-1067, v spojení s článkom 1 ods. 1 dekrétu č. 97-1263).

108. Konkrétny spôsob fungovania systému pomoci tiež naznačuje, že medzi daňou a pomocou existuje záväzný vzťah určenia.

109. V prvom rade je parafiškálna daň z rozhlasovej a televíznej reklamy jediným významnejším zdrojom financovania Fondu na podporu rozhlasového vysielania. [82] Každá pomoc, ktorá sa poskytuje prostredníctvom podporného fondu, je teda nutne financovaná takouto daňou.

110. Po druhé daň nemá žiadne iné určenie ako financovanie pomoci vyplácanej z Fondu na podporu rozhlasového vysielania, do ktorého plynie súhrn čistých výnosov z dane (článok 3 dekrétu č. 97-1263). Prejednávaná vec sa takto podstatne odlišuje od vecí Pape a Casino France a i., v ktorých sa Súdny dvor stretol s parafiškálnymi daňami, ktoré mali viacero určení, a teda neslúžili výlučne na financovanie predmetného systému pomoci. [83]

111. Po tretie objem pomoci pochádzajúcej z Fondu na podporu rozhlasového vysielania úplne závisí od výnosu z dane. [84]

112. Na jednej strane sa tri druhy pomoci poskytujú len v rámci dostupných prostriedkov (článok 7 dekrétu č. 97-1263). Rozpočtové prostriedky, s ktorými disponuje podporný fond na poskytovanie pomoci, sú tým viac odpočítavané, čím sú nižšie výnosy z dane, a to môže mať v prípade zriaďovacej subvencie a subvencie na vybavenie za následok, že každý príjemca dostane menej, ako je povolená hranica. Pokiaľ ide sadzobník ročnej subvencie na prevádzku, je stanovený každý rok, ako vyšlo najavo počas pojednávania, v závislosti od očakávaného výnosu z dane.

113. Na druhej strane, na rozdiel od výšky zriaďovacej subvencie a pomoci na vybavenie, výška subvencie na prevádzku, ktorá je v praxi

82 — V tomto kontexte neuvádzam „rôzne príjmy“, ktoré sú podpornému fondu príležitostne vyplácané. Ide v podstate o oneskorené platby súvisiace so skoršími vymeriavacími obdobiami, ako aj vrátenie už poskytnutej pomoci. Ako vyplynulo z pojednávania pred Súdnym dvorom, výška týchto rôznych príjmov je zanedbateľná. Dodávam, že takéto oneskorené platby a vrátenie pomoci sú v konečnom dôsledku sumy, ktoré pochádzajú z parafiškálnej dane z rozhlasovej a televíznej reklamy.

83 — Rozsudky Pape, už citovaný v poznámke pod čiarou 78, bod 16, a Casino France a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 78, body 55 a 56.

84 — Aj v tomto sa prejednávaná vec odlišuje od vecí Pape a Casino France a i., už citovaných v poznámke pod čiarou 78.

zvlášť významná, nie je obmedzená. Jej základná výška môže byť zvýšená až o 60 %, pričom toto zvýšenie môže byť prirodzene o to veľkorysejšie, čím vyššie rozpočtové prostriedky má k dispozícii podporný fond, teda príjmy z parafiškálnej dane sú v danom období vyššie.

114. Po štvrté skutočnosť, že pomoc je poskytovaná výborom a tento výbor disponuje v osobitných prípadoch určitou diskrečnou právomocou, už neznamená, že nie je daný záväzný vzťah určenia. Takáto diskrečná právomoc totiž nič nemení na skutočnosti, že celkový výnos z parafiškálnej dane sa vypláca Fondu na podporu rozhlasového vysielania. Výkon tejto diskrečnej právomoci nemôže mať v žiadnom prípade za následok, že časť výnosu z parafiškálnej dane bude použitá na iné účely, ako sú tri druhy pomoci na rozhlasové vysielanie. V tomto sa prejednávaná vec zásadným spôsobom odlišuje od vecí Pape a Casino France a i., v ktorých mohli príslušné vnútroštátne orgány slobodne stanoviť, či a v akom rozsahu museli byť príjmy z parafiškálnej dane použité na financovanie systému pomoci, alebo či mohli byť použité na iné účely. [85]

115. Táto vec teda obsahuje dostatok nepriamych dôkazov umožňujúcich dospieť k záveru o existencii záväzného vzťahu určenia, ktorý preukazuje, že parafiškálna daň z rozhlasovej a televíznej reklamy je neoddeliteľnou súčasťou francúzskeho systému pomoci na podporu rozhlasového vysielania.

— Zjavne nesprávne posúdenie Komisie

116. S ohľadom na existenciu záväzného vzťahu určenia medzi parafiškálnou daňou z rozhlasovej a televíznej reklamy a ním financovanou pomocou mala Komisia v roku 1997 prihliadať na spôsob financovania systému, keď ho povoľovala na obdobie od roku 1998 do roku 2002. Mala preskúmať, či tento spôsob financovania vedie k nezlučiteľnosti systému so spoločným trhom.

117. Tento prieskum mala vykonať najmä vo svetle ustanovení týkajúcich sa voľného pohybu služieb, ktorý je jednou zo základných

85 — Rozsudky Pape, už citovaný v poznámke pod čiarou 78, bod 16, a Casino France a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 78, body 55 a 56.

zásad Spoločenstva [86] [články 59 Zmluvy ES (po zmene článok 49 ES) a 60 Zmluvy ES (po zmene článok 50 ES)] [87]. Vysielanie rozhlasových a televíznych správ vrátane tých, ktoré majú povahu reklamy ako také, patrí pod pravidlá Zmluvy týkajúce sa poskytovania služieb. [88]

118. V rámci tohto skúmania sa mala Komisia predovšetkým zaoberať skutočnosťou, že parafiškálna daň sa v úprave platnej v období od roku 1998 do roku 2002 neobmedzila na rozhlasovú a televíznu reklamu *vysielanú z francúzskeho územia*, ale že bola vyberaná z každej rozhlasovej a televíznej reklamy *určenej pre toto územie*, teda že zasahovala aj rozhlasovú a televíznu reklamu vysielanú zo zahraničia na francúzske územie (článok 2 ods. 1 dekrétu č. 97-1263). Takto museli aj zahraničné podniky prispievať na financovanie systému pomoci.

119. Posudzovaná samostatne sa takáto úprava parafiškálnej dane nejaví ako prekážka slobodného poskytovania služieb. Spôsob jej výberu teda nie je sám osebe diskriminačný, pretože sa vzťahuje bez rozdielu na rozhlasovú a televíznu reklamu vysielanú vo Francúzsku vnútroštátnymi podnikmi a na rozhlasovú a televíznu reklamu vysielanú zahraničnými podnikmi na francúzske územie; pokiaľ ide o výšku dane, tiež nemôže predstavovať také bremeno, ktoré by mohlo spôsobiť vytvorenie prekážky slobodnému poskytovaniu služieb. [89]

120. Treba sa však zaoberať skutočnosťou, že, ako som to už uviedla, medzi parafiškálnou daňou a pomocou financovanou príjmami, ktoré vytvára, je záväzný vzťah určenia. Ak skúmame obe neoddeliteľné súčasti systému pomoci spolu, zistíme, že aj keď tak vnútroštátne, ako aj zahraničné rozhlasové alebo televízne stanice (alebo reklamné agentúry, ktoré predávajú svoje reklamné priestory) musia zaplatiť daň rovnakým spôsobom, len kanály, ktorých sídlo je na francúzskom území, môžu mať prospech z pomoci vyplácanej podporným fondom, pretože jej poskytovanie sa viaže na vlastníctvo vnútroštátneho povolenia na vysielanie.

121. Takýto systém, ktorý ukladá parafiškálna daň aj na služby zahraničných podnikov, aj keď majú z neho prospech len vnútroštátne podniky, môže spôsobovať problémy, pokiaľ ide o pravidlá slobodného poskytovania

86 — Rozsudky zo 4. decembra 1986, Komisia/Francúzsko, 220/83, Zb. s. 3663, bod 17; z 18. júla 2007, Komisia/Nemecko, C-490/04, Zb. s. I-6095, bod 64, a z 18. decembra 2007, Laval un Partneri, C-341/05, Zb. s. I-11767, bod 101.

87 — Osobitný zákaz diskriminačného zdaňovania v článku 95 Zmluvy ES (po zmene článok 90 ES) sa nevzťahuje na služby, ale slúži na doplnenie ustanovení týkajúcich sa voľného pohybu tovarov v colnej únii (pozri napríklad rozsudok z 1. júla 1969, Komisia/Taliansko, 24/68, Zb. s. 193, body 4 a 5). Obdobne sa všeobecný zákaz diskriminácie stanovený v článku 6 ods. 1 Zmluvy ES (po zmene článok 12 ods. 1 ES) nepoužije, ak sa uplatňujú konkrétnejšie ustanovenia, ako sú ustanovenia, ktoré upravujú voľný pohyb služieb (pozri napríklad rozsudky z 28. októbra 1999, Vestergaard, C-55/98, Zb. s. I-7641, body 16 a 17, a z 11. decembra 2003, AMOK, C-289/02, Zb. s. I-15059, body 25 a 26).

88 — Ustálená judikatúra o televíznom vysielaní, pozri napríklad rozsudky z 30. apríla 1974, Sacchi, 155/73, Zb. s. 409, bod 6; z 18. marca 1980, Debauve a i., 52/79, Zb. s. 833, bod 8; z 5. októbra 1994, TV10, C-23/93, Zb. s. I-4795, bod 13; z 29. novembra 2001, De Coster, C-17/00, Zb. s. I-9445, bod 28, a z 13. decembra 2007, United Pan-Europe Communications Belgium a i., C-250/06, Zb. s. I-11135, bod 28. Pokiaľ ide o rozhlasové vysielanie, pozri napríklad rozsudky z 26. apríla 1988, Bond van Adverteerders a i., 352/85, Zb. s. 2085, body 14 až 16, a z 25. júla 1991, Komisia/Holandsko, C-353/89, Zb. s. I-4069, body 22 a 23.

89 — Pozri v tomto istom zmysle rozsudok zo 17. februára 2005, Viacom Outdoor, C-134/03, Zb. s. I-1167, body 37 a 38.

služieb. Môže mať totiž protekcionistický účinok, pretože každé zvýšenie obratu, ktoré rozhlasové a televízne kanály uskutočnia na základe reklamy, ktorú vysielajú na francúzskom území, zároveň zvýši rozpočtové prostriedky, ktorými disponuje Fond na podporu rozhlasového vysielania a umožní tak významnejšiu pomoc v prospech vnútroštátnych rozhlasových kanálov. [90] Zjednodušene možno potvrdiť, čím viac zahraničných podnikov a ich vysielanie bude mať na vnútroštátnom trhu úspech, tým vyššia bude pomoc, z ktorej budú mať prospech niektoré vnútroštátne podniky pôsobiace na tomto trhu. [91]

122. Aby sme mohli dospieť k záveru o existencii diskriminácie, ako aj protekcionistického účinku, je potrebné, aby boli dotknuté služby porovnateľné. Inými slovami, rozhlasové a televízne kanály, ktorých reklamné oznamy vysielané na francúzskom území podliehajú dani a kanály, ktoré si môžu uplatňovať nárok na pomoc vyplácanú Fondom na podporu rozhlasového vysielania, musia byť v konkurenčnom vzťahu. [92] Pokiaľ rozhlasový alebo televízny kanál zveril predaj svojich reklamných časov inému podniku, ktorý je súčasťou tej istej skupiny, ako je to v prejednávanej veci v rámci skupiny NRJ, môže sa ukázať ako nevyhnutné hľadieť na túto skupinu podnikov ako na celok a analyzovať, ako súťaží s inými podnikmi alebo skupinami rozhlasových alebo televíznych podnikov, aby dosiahla najlepšiu sledovanosť a vyššie príjmy z reklamy.

123. Počas konania pred Súdnym dvorom francúzska vláda poprela existenciu takéhoto konkurenčného vzťahu. Podľa nej veľká časť príjmov z parafiškálnej dane pochádza z televíznej reklamy, zakiaľ čo pomoc poskytovaná podporným fondom nie je určená práve televíznym kanálom, ale skôr malým rozhlasovým staniciam s miestnym publikom, ktoré sledujú najmä sociálne ciele, teda *radios associatives*. Aj keď francúzska vláda pripúšťa aj to, že časť príjmov z parafiškálnej dane pochádza v každom prípade z rozhlasovej reklamy, napriek tomu sa domnieva, že daň sa v podstate dotýka obchodných kanálov, ktoré sú od *radios associatives*, ktoré môžu mať prospech z pomoci, príliš odlišné, aby si mohli skutočne navzájom konkurovať.

90 — V tom istom zmysle pozri, vo vzťahu k francúzskej parafiškálnej dani z textilných výrobkov, rozsudok z 25. júna 1970, Francúzsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, body 20 a 21.

91 — Tento prípad môže byť okrem toho skúmaný z hľadiska slobody usadenia sa, konkrétne pokiaľ ide o prípadnú diskrimináciu zahraničných podnikov vo vzťahu k vnútroštátnym podnikom s ohľadom na nárok na pomoc. Súdny dvor už vyriešil analogický problém v rozsudku z 25. októbra 2007, Geurts a Vogten, C-464/05, Zb. s. I-9325, body 18 až 22; pozri tiež rozsudok z 10. marca 2005, Laboratoires Fournier, C-39/04, Zb. s. I-2057, body 15 a 16, s ohľadom na slobodné poskytovanie služieb.

92 — Pozri v tom istom zmysle rozsudok z 25. júna 1970, Francúzsko/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, bod 20, v ktorom sa Súdny dvor odvoláva na výnos z dane, ktorý sa vzťahuje na konkurenčné dovážané výrobky.

124. Na rozdiel od francúzskej vlády, Régie Networks v priebehu konania pred Súdnym dvorom vyhlásila, že medzi dlžníkmi dane a príjemcami pomoci existuje konkurenčný vzťah. Aj keby samotná rozhlasová stanica nevysielala žiadnu, alebo len málo reklamy, svojimi programami by pritiahla pozornosť časti publika, a to by v konečnom dôsledku mohlo viesť k zníženiu sledovanosti obchodných kanálov, a teda aj k zníženiu ich potenciálnych príjmov z reklamy na miestnom trhu rozhlasovej reklamy.

125. V konečnom dôsledku Súdnemu dvoru neprináleží zaujať konečné stanovisko k zatiaľ otvoreným otázkam, ktoré vznikajú, pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb a hospodársku súťaž medzi rôznymi rozhlasovými alebo televíznymi kanálmi v rámci tohto konania. Naopak, posúdenie zlučiteľnosti opatrenia pomoci alebo systému pomoci so spoločným trhom patrí pod výlučnú právomoc Komisie, pričom jej výkon podlieha preskúmaniu sudcom Spoločenstva. [93]

126. Na účely tohto konania stačí uviesť, že Komisia sa v priebehu povoľovania francúzskeho systému pomoci na obdobie od roku 1998 do roku 2002 nezaoberala jej spôsobom financovania, a že konkrétne nepreverila, aké dôsledky má tento spôsob financovania pre zlučiteľnosť so spoločným trhom. Vzhľadom nato, že Komisia takto zanedbala prvok, ktorý je na posúdenie systému pomoci podstatný, je sporné rozhodnutie postihnuté zjavne nesprávnym posúdením. Už z tohto dôvodu je potrebné vyhlásiť ho za neplatné.

3. Predbežný výsledok

127. Ako som to už preukázala, sporné rozhodnutie je nezákonné vo viacerých ohľadoch, pričom každý z nich je dôvodom na vyhlásenie neplatnosti.

C — *O časovom obmedzení účinkov vyhlásenia neplatnosti*

128. V prípade, že by Súdny dvor vyslovil neplatnosť sporného rozhodnutia, ako mu to navrhujem, francúzska vláda a Komisia navrhujú, aby obmedzil časové účinky svojho rozsudku. Odvolávajú sa na zásady právnej istoty a legitímnej dôvery, a konkrétne sa

93 — Rozsudok van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 45; pozri okrem toho rozsudky z 21. novembra 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants a transformateurs de saumon, C-354/90, Zb. s. I-5505, ďalej len „rozsudok FNCE“, bod 14; z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/04, Zb. s. I-3547, bod 42, a z 18. júla 2007, Lucchini, C-119/05, Zb. s. I-6199, bod 52; pozri už v rovnakom zmysle rozsudky Iannelli & Volpi, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 11, a Steinike & Weinlig, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 9.

dovolávajú skutočnosti, že ide o systém pomoci, ktorý bol Komisii oznámený a ňou povolený, a že bol uplatňovaný na nespočetné prípady v období viacerých rokov.

konania, v zásade retroaktívny účinok rovnako ako rozsudok, ktorým sa vyhlasuje neplatnosť. [96] Skonštatovanie neplatnosti aktu inštitúcie predstavuje dostatočný dôvod pre každého ďalšieho sudcu, aby považoval tento akt za neplatný pre potreby rozhodnutia, ktoré vydá. [97]

1. Predbežná poznámka

129. Zmluva výslovne neupresňuje účinky, ktoré sa spájajú s vyhlásením neplatnosti Súdnym dvorom v rámci prejudiciálneho konania. Ale keďže návrh na začatie prejudiciálneho konania smerujúci k posúdeniu platnosti aktu a žaloba o neplatnosť sú dva navzájom sa dopĺňajúce spôsoby preskúmavania zákonnosti upravené Zmluvou [94], podľa ustálenej judikatúry sa účinky vyhlásenia neplatnosti stanovujú analogicky podľa pravidiel platných pre neplatnosť, ktoré sú vyjadrené v článkoch 231 ES a 233 ES. [95]

130. V dôsledku toho má rozsudok Súdneho dvora, ktorým sa vyhlasuje neplatnosť aktu Spoločenstva v rámci prejudiciálneho

131. V súlade s právnym účelom vyjadreným v článku 231 druhom odseku ES [98], je Súdnemu dvoru, ktorý v tomto ohľade disponuje diskrečnou právomocou, dovolené konkrétne určiť účinky sporného právneho aktu, ktoré musia byť zachované, ak to považuje za nevyhnutné. [99] Súdny dvor využíval túto možnosť v minulosti, najmä vtedy, keď naliehavé požiadavky právnej istoty týkajúce sa všetkých ohrozených záujmov vylučovali spochybnenie výberu platieb peňažných súm v období predchádzajúcom vydaniu rozsudku. [100] Týchto zásad sa možno dovolávať aj v prejednávanej veci.

94 — Rozsudky z 8. februára 1996, FMC a i., C-212/94, Zb. s. I-389, bod 56, a Unión de Pequeños Agricultores/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 40, bod 40.

95 — Rozsudky z 15. októbra 1980, Providence agricole de la Champagne, 4/9, Zb. s. 2823, body 44 a 45, Maïseries de Beauce, 109/79, Zb. s. 2883, body 44 a 45, a Roquette Frères, 145/79, Zb. s. 2917, body 51 a 52, ako aj z 29. júna 1988, van Landschoot, 300/86, Zb. s. 3443, bod 24, a z 8. novembra 2001, Silos, C-228/99, Zb. s. I-8401, bod 35.

96 — Rozsudky z 26. apríla 1994, Roquette Frères, C-228/92, Zb. s. I-1445, bod 17, a FMC a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 94, bod 55. O retroaktívnom účinku rozsudkov, ktorými sa vyslovuje neplatnosť, pozri v poslednom rade, rozsudok z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication C-199/06, Zb. s. I-469, body 61 a 63.

97 — Rozsudok z 13. mája 1981, International Chemical Corporation, 66/80, Zb. s. 1191, bod 13, a uznesenie z 8. novembra 2007, Fratelli Martini a Cargill, C-421/06, bod 54.

98 — Toto znenie článku 231 druhého odseku ES sa vzťahuje výlučne na nariadenia, napriek tomu ho Súdny dvor uplatňuje aj na iné právne akty; k analogickému uplatňovaniu tohto ustanovenia na rozhodnutia, pozri, napríklad, rozsudky z 12. mája 1998, Spojené kráľovstvo/Komisia, C-106/96, Zb. s. I-2729, bod 41, a z 28. mája 1998, Parlament/Rada, C-22/96, Zb. s. 3231, bod 42.

99 — Rozsudky z 27. februára 1985, Produits de maïs, 112/83, Zb. s. 719, bod 18, a z 15. januára 1986, Pinna, 41/84, Zb. s. 1, bod 26.

100 — Rozsudky Pinna, už citovaný v poznámke pod čiarou 99, body 26 až 28; Silos, už citovaný v poznámke pod čiarou 95, bod 36, a z 10. marca 1992, Lomas a i. C-38/90 a C-151/90, Zb. s. I-1781, bod 24.

2. Vylúčenie neobmedzeného zachovania účinkov sporného rozhodnutia

132. Netreba však zabúdať, že pod výlučnú právomoc Komisie — pričom jej výkon podlieha preskúmaniu sudcom Spoločenstva — patrí rozhodovanie o zlučiteľnosti štátnej pomoci alebo systému pomoci so spoločným trhom. [101] V prípade, že by Súdny dvor skonštatoval neplatnosť sporného rozhodnutia, by Komisia musela nanovo rozhodnúť o zlučiteľnosti francúzskeho systému pomoci so spoločným trhom analogickým uplatňovaním článku 233 prvého odseku ES. [102] Súdny dvor nemôže v žiadnom prípade svojím rozsudkom prejudikovať nové rozhodnutie Komisie, inak by podrýval jej úlohu ako orgánu kontroly pomoci a zmaril voľnú úvahu [103], ktorú jej v oblasti schvaľovania pomoci priznáva článok 92 ods. 3 Zmluvy. [104]

133. Za týchto podmienok nemôže Súdny dvor zachovať účinky sporného rozhodnutia bez obmedzenia, ale len počas prechodného obdobia, do času, kým Komisia nanovo nerozhodne o zlučiteľnosti francúzskeho systému pomoci so spoločným trhom a kým sa toto rozhodnutie nestane konečným, teda až kým nebude môcť byť napadnuté žalobou o neplatnosť podľa článku 230 ES.

3. Dočasné zachovanie účinkov sporného rozhodnutia

134. V priebehu prechodného obdobia potrebného na prijatie nového konečného rozhodnutia Komisie však existujú naliehavé dôvody právnej istoty, a to ochrana legitímnej dôvery, v prospech nariadenia zachovania účinkov sporného rozhodnutia.

135. Prejednávaná vec sa totiž týka systému pomoci, ktorý bol riadne Komisii oznámený a povolený. Na základe tohto povolenia francúzske orgány boli v dobrej viere, že parafiškálna daň z rozhlasovej a televíznej reklamy, ktorú prijali v priebehu rokov 1998 až 2002, ako aj pomoc poskytnutú z Fondu na podporu rozhlasového vysielania v tom istom období, boli v súlade s právnymi predpismi; rovnakým spôsobom, ako sa príjemcovia tejto pomoci spoliehali na zákonnosť takto získaných výhod.

101 — K tomuto predmetu pozri bod 125 týchto návrhov, ako aj judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 93.

102 — V každom prípade je v prejednávanej veci nevyhnutné opätovné preskúmanie francúzskeho systému pomoci Komisiou, pretože informácie, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, neumožňujú rozhodujúcim spôsobom určiť dôsledky, ktoré má spôsob financovania systému na zlučiteľnosť so spoločným trhom; je vhodné konkrétne upresniť, či a v akom rozsahu je dlžník dane a príjemca pomoci v prejednávanej veci v konkurenčnom vzťahu (k tomuto predmetu pozri body 122 až 124 týchto návrhov).

103 — Pozri k tomuto predmetu bod 82 týchto návrhov.

104 — Rozsudky, Providence agricole de la Champagne, už citovaný v poznámke pod čiarou 94, body 43 a 45, posledná veta; Maïseries de Beauce, už citovaný v poznámke pod čiarou 94, body 43 a 45, posledná veta, a z 15. októbra 1980, Roquette Frères, už citovaný v poznámke pod čiarou 94, bod 52, posledná veta, napríklad, svedčia tom, že keď Súdny dvor stanovuje časové účinky svojho rozsudku, prihliada aj na výlučné práva Komisie v oblasti posudzovania komplexných hospodárskych vzťahov.

136. Takáto dôvera však nemusí byť vo všetkých prípadoch legitímna. Takto napríklad Súdny dvor rozhodol, že okolnosť, že Komisia najskôr rozhodla nepodať námietku proti systému štátnej pomoci, nemôže u príjemcov pomoci spôsobiť vznik legitímnej dôvery v prípade, ak bolo toto rozhodnutie v lehote na podanie žaloby napadnuté na súdoch Spoločenstva. [105]

137. Nikto však nepodal žalobu o neplatnosť na súdy Spoločenstva v súlade s článkom 173 Zmluvy ES proti spornému rozhodnutiu, ktoré sa pre tých, ktorí ho mohli napadnúť, stalo konečným, takže v tomto prípade je dôvera v jeho záväznosť legitímna.

138. O to menej mohli dotknuté osoby predvídať, že Súdny dvor o niekoľko rokov vyhlási v konaní o prejudiciálnej otázke sporné rozhodnutie za neplatné a že takéto konanie môže byť začaté viacerými vnútroštátnymi súdmi, pričom sa neviaže na žiadne lehoty, na ktorých uplynutie by príjemcovia pomoci mohli a museli čakať.

139. Je potrebné si spomenúť aj na to, že v dôsledku povolenia systému pomoci boli v mnohých prípadoch dane vyberané a pomoc poskytovaná v priebehu niekoľkých rokov. Ako to okrem iného vierohodne vysvetlila francúzska vláda, pre mnohé malé rozhlasové stanice s miestnym publikom je pomoc významnou časťou ich príjmov. Prípadné vymáhanie pomoci by mohlo ohroziť existenciu týchto staníc, a teda v konečnom dôsledku pluralizmus francúzskeho mediálneho prostredia na miestnej úrovni. [106]

140. Za týchto podmienok nepovažujem za vhodné predčasne vystaviť príjemcov pomoci prípadných návrhom na vymáhanie alebo na vyplatenie úrokov. Práve to by sa mohlo stať v prejednávanej veci, ak by Súdny dvor skonštatoval neplatnosť sporného rozhodnutia bez toho, aby zároveň nariadil dočasné zachovanie jeho účinkov. V takom prípade by totiž všetky vnútroštátne orgány boli povinné vyvodiť z neplatnosti sporného rozhodnutia nevyhnutné dôsledky. [107] To bolo jasne potvrdené nedávnym rozsudkom, ktorý Súdny dvor vydal vo veci CELF a ministre de

105 — Rozsudok zo 14. januára 1997, Španielsko/Komisia, C-169/95, Zb. s. I-135, bod 53, nedávno potvrdený rozsudkom CELF a ministre de la Culture et de la Communication, už citovaným v poznámke pod čiarou 96, body 66 a 67.

106 — O význame zachovania rozmanitosti médií vo všeobecnosti, pozri napríklad rozsudok z 26. júna 1997, Familiapress, C-368/95, Zb. s. I-3689, bod 18; o význame zachovania plurality rozhlasu, pozri napríklad rozsudky z 25. júla 1991, Collectieve Antennevoorziening Gouda, C-288/89, Zb. s. I-4007, bod 23, a United Pan-Europe Communications Belgium a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 88, bod 41.

107 — Rozsudky z 30. októbra 1975, Rey Soda a i., 23/75, Zb. s. 1279, bod 51; z 2. marca 1989, Pinna, 359/87, Zb. s. 585, bod 13; z 27. septembra 2007, Ikea Wholesale, C-351/04,
Zb. s. I-7723, bod 67, a uznesenie Fratelli Martini a Cargill, už citované v poznámke pod čiarou 97, bod 53.

la Culture et de la Communication, v ktorom rozhodol, že poskytnutie pomoci sa musí spätne považovať za protiprávne od okamihu, keď bolo jeho povolenie žalobou o neplatnosť zrušené. [108]

141. Mám pochybnosti o tom, že riešenie vyjadrené Súdnym dvorom v jeho rozsudku CELF a ministre de la Culture et de la Communication môže byť v celom rozsahu použité v takom prípade, ako je prípad v prejednávanej veci, pretože netreba zabúdať najmä to, že pomoc, ktorá bola prejednávaná vo veci CELF a ministre de la Culture et de la Communication, nebola oznámená Komisii, zatiaľ čo systém pomoci uplatniteľný v prejednávanej veci bol predmetom oznámenia v súlade s článkom 93 ods. 3 Zmluvy ES a bol vykonaný až po jeho povolení.

142. Napriek tomu v tomto okamihu nie je možné vylúčiť, že v takom prípade, ako je prípad v prejednávanej veci, sa vnútroštátne orgány inšpirujú judikatúrou CELF a ministre de la Culture et de la Communication. Konkrétne, vnútroštátne súdy, na ktoré podali žaloby konkurenti, by sa na základe svojho vnútroštátneho práva mohli domnievať, že po prijatí nového rozhodnutia Komisiou sú povinné nariadiť vrátenie povolenej pomoci spolu s úrokmi alebo priznať náhradu škody [109]; mohli by tiež od toho času až do súčasnosti nariadiť vrátenie dane z rozhlasovej a televíznej reklamy, ktorá už bola zaplatená, a tak ohroziť finančnú rovnováhu Fondu na podporu rozhlasového vysielania. Jediným spôsobom, ako zabrániť všetkým týmto neželaným účinkom, je nariadenie dočasného zachovania účinkov sporného rozhodnutia.

143. Práve z tohto dôvodu navrhujem, aby Súdny dvor zachoval účinky sporného rozhodnutia tak dlho, kým Komisia nanovo nerozhodne o zlučiteľnosti francúzskeho systému pomoci so spoločným trhom a kým sa toto nové rozhodnutie nestane konečným v tom zmysle, že už nebude môcť byť napadnuté žalobou o neplatnosť podľa článku 230 ES.

4. Účinky dočasného zachovania sporného rozhodnutia

144. Ak by Súdny dvor zachoval účinky sporného rozhodnutia v tom zmysle, ako navrhujem, jeho rozhodnutie by malo pre príjemcov pomoci a pre dlžníkov dane nasledujúce dôsledky.

108 — Rozsudok CELF a ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný v poznámke pod čiarou 96, konkrétne bod 63.

109 — Rozsudok CELF a ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný v poznámke pod čiarou 96, konkrétne body 52 a 53.

a) Právna situácia počas prechodného obdobia

145. Počas prechodného obdobia, ktoré bude trvať až do vydania nového konečného rozhodnutia Komisie o zlučiteľnosti francúzskeho systému pomoci so spoločným trhom, nemusia príjemcovia vrátiť pomoc, ktorú prijali v priebehu rokov 1998 až 2002, a francúzska daňová správa už nebude povinná definitívne vrátiť platiteľom dane, ako je Régie Networks, parafiškálnu daň, ktorú zaplatili v priebehu tých istých rokov. [110] Všetky účinky povolenia systému, ktoré Komisia vydala v spornom rozhodnutí, budú totiž dočasne pretrvávať.

146. Napriek tomu dočasné zachovanie účinkov sporného rozhodnutia nemôže ohroziť účinnú právnu ochranu platiteľov dane, ktorí, ako Régie Networks, podali v súlade s príslušnými ustanoveniami vnútroštátneho práva žaloby s cieľom dosiahnuť vrátenie dane, ktorú zaplatili. [111]

147. Takúto účinnú súdnu ochranu má zaručiť vnútroštátny súd prostredníctvom možností, ktoré mu ponúka jeho vnútroštátne právo. [112] Vnútroštátny súd by tak mohol napríklad nariadiť *dočasné vrátenie* dane až do času, kým Komisia nanovo nerozhodne, alebo viazať vrátenie na *odkladaciu podmienku*, že Komisia vyhlási francúzsky systém pomoci za nezlučiteľný so spoločným trhom na základe konečného rozhodnutia. Tiež si možno predstaviť, že vnútroštátny súd *preruší konanie vo veci samej* až do času, kým Komisia nevydá nové a konečné rozhodnutie o zlučiteľnosti systému pomoci so spoločným trhom.

b) Právna situácia v prípade nového kladného rozhodnutia

148. Ak by Komisia v konečnom rozhodnutí opäť dospela k záveru, že francúzsky systém pomoci je zlučiteľný so spoločným trhom, tak by bolo vrátenie pomoci poskytnutej v priebehu rokov 1998 až 2002 a vrátenie dane

110 — Pozri v tom istom zmysle rozsudky, Providence agricole de la Champagne, už citovaný v poznámke pod čiarou 95, body 45, posledná veta, a 46; Maïseries de Beauce, už citovaný v poznámke pod čiarou 95, body 45, posledná veta a 46, a z 26. apríla 1994, Roquette Frères, už citovaný v poznámke pod čiarou 95, body 52, posledná veta, a 53.

111 — Pozri v tom istom zmysle rozsudky z 26. apríla 1994, Roquette Frères, už citovaný v poznámke pod čiarou 96, bod 27; a FMC a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 94, bod 58; pozri, tiež, rozsudky Pinna, už citovaný v poznámke pod čiarou 99, bod 30, a Lomas a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 99, bod 24.

112 — O povinnosti vnútroštátneho súdu vykladať a uplatňovať jeho vnútroštátne právo v prospech súdnej ochrany, pozri rozsudky Unibet, už citovaný v poznámke pod čiarou 40, bod 44, a Impact, už citovaný v poznámke pod čiarou 40, bod 54. O práve jednotlivcov na účinnú žalobu s cieľom dosiahnuť vrátenie poplatkov zaplatených v rozpore s právom Spoločenstva, pozri tiež rozsudky z 12. decembra 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, Zb. s. I-11753, bod 204, a z 13. marca 2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, C-524/04, Zb. s. I-2107, bod 128, prvá zarážka.

prijatej v priebehu toho istého obdobia definitívne vylúčené.

149. Pre úplnosť dodávam, že v takom prípade by už nebolo prípustné žiadať od príjemcov pomoci, aby z výhody, z ktorej mali prospech, zaplatili úroky. Ďalej by nebolo potrebné priznať náhradu škody tretím osobám na základe tejto výhody.

150. Aj keď Súdny dvor vo svojom rozsudku CELF a ministre de la Culture et de la Communication [113] vysvetlil, že dôsledkom konečného rozhodnutia Komisie nie je legalizácia *a posteriori* vykonávacích aktov, ktoré sú neplatné z dôvodu, že boli prijaté v rozpore so zákazom vykonania, toto tvrdenie sa však vzťahuje na prípady, v ktorých — ako vo veci CELF a ministre de la Culture et de la Communication — nebola štátna pomoc riadne oznámená Komisii alebo v každom prípade bola vykonaná pred vydaním povolenia. Jeho konanie odráža obavy, aby členské štáty neboli nabádané k zanedbávaniu oznamovanej povinnosti a povinnosti „standstill" podľa článku 93 ods. 3 Zmluvy, a obavy o zaručenie praktickej účinnosti týchto dvoch pilierov systému predbežnej kontroly pomoci. [114]

151. Judikatúra CELF a ministre de la Culture et de la Communication sa teda nedá použiť na taký prípad, ako je v prejednávanej veci, v ktorom bol systém pomoci riadne oznámený Komisii a bol vykonaný až po vydaní povolenia. V takých prípadoch totiž nejde o to, aby sa zabránilo porušeniam oznamovanej povinnosti a povinnosti „standstill", ani o stíhanie porušení, ku ktorým už došlo. Musí byť skôr zaručené, aby boli právna istota a legitímna dôvera riadne zohľadnené. Aby sa dosiahol tento cieľ, musí nové rozhodnutie o zlučiteľnosti systému pomoci so spoločným trhom pôsobiť spätne až do času, kedy bol po prvýkrát vykonaný systém pomoci.

c) Právna situácia v prípade záporného rozhodnutia

152. V prípade, že by po novom preskúmaní systému pomoci Komisia dospela k záveru, že nie je zlučiteľný so spoločným trhom, museli by sa tak pomoc poskytnutá v priebehu rokov 1998 až 2002, ako aj daň vybratá v priebehu tohto obdobia definitívne považovať za nezákonné.

113 — Rozsudok CELF a ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný v poznámke pod čiarou 96, bod 40, prvá veta; pozri tiež rozsudky FNCE, už citovaný v poznámke pod čiarou 93, bod 16; van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 63, a z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, Zb. s. I-9957, bod 41.

114 — Rozsudok CELF a ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný v poznámke pod čiarou 96, bod 40, druhá veta, v spojení s bodmi 36 a 37; pozri tiež rozsudky FNCE, už citovaný v poznámke pod čiarou 93, bod 16; van Calster a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 63, a Transalpine Ölleitung in Österreich, už citovaný v poznámke pod čiarou 113, body 41 a 42.

153. V takomto zápornom rozhodnutí by musela Komisia s prihliadnutím na legitímnu dôveru určiť, či je odôvodnené nariadiť, aby Francúzska republika vrátila už vyplatenú pomoc [115], pričom takéto rozhodnutie Komisie by bolo preskúmateľné sudcom Spoločenstva.

154. Parafiškálna daň by bola, ako neoddeliteľná súčasť francúzskeho systému pomoci, takisto dotknutá záporným rozhodnutím Komisie a nezlučiteľná so spoločným trhom. V dôsledku toho by bola daň zaplatená v období od roku 1998 do roku 2002 vybratá neoprávnene a musela by sa vrátiť. Podľa ustálenej judikatúry má totiž jednotlivec nárok na vrátenie dane, ktorá bola vybratá v rozpore s právom Spoločenstva. [116] Samozrejme, že v tomto prípade nesmú byť podmienky vrátenia upravené menej priaznivo ako podmienky na zodpovedajúce vnútroštátne nároky (zásada ekvivalencie) a vrátenie nesmie byť v praxi znemožnené alebo príliš obtiažne (zásada efektivity). [117]

155. Takto by záporné rozhodnutie Komisie mohlo iste viesť k vzniku situácie, v ktorej by musela byť parafiškálna daň z rozhlasovej a televíznej reklamy vrátená platiteľom, ktorí ju zaplatili, zatiaľ čo príjemcovia pomoci by si mohli z dôvodov súvisiacich s legitímnou dôverou ponechať pomoc, ktorá im bola vyplatená počas obdobia od roku 1998 do roku 2002. Do určitej miery by došlo k zrušeniu záväzného vzťahu určenia medzi parafiškálnou daňou z rozhlasovej a televíznej reklamy a pomocou financovanou príjmami z tejto dane. Takejto situácii sa však nedá vyhnúť, ak chceme na jednej strane chrániť legitímnu dôveru, ktorá patrí príjemcom pomoci, a na druhej strane, zabrániť zásahom do účinnej právnej ochrany platiteľov dane. Práve členský štát, ktorý upravil svoj systém pomoci tak, aby bol medzi daňou a pomocou financovanou prostredníctvom príjmov z tohto dane záväzný vzťah určenia, znáša riziko nezlučiteľnosti so spoločným trhom; pričom toto riziko nesmie byť prenesené na platiteľov dane alebo na príjemcov pomoci.

115 — O zohľadnení legitímnej dôvery pri skúmaní systémov pomoci, pozri tiež rozsudok z 22. júna 2006, Belgicko a Forum 187/Komisia, C-183/03 a C-217/03, Zb. s. I-5479, body 147 až 167.

116 — Z mnohých rozsudkov pozri rozsudky z 9. novembra 1983, San Giorgio, 199/82, Zb. s. 3595, bod 12; zo 14. januára 1997, Comateb a i., C-192/95 až C-218/95, Zb. s. I-165, bod 20; z 30. marca 2006, Uudenkaupungin kaupunki, C-184/04, Zb. s. I-3039, bod 54; Test Claimants in the FII Group Litigation, už citovaný v poznámke pod čiarou 112, bod 202, a Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, už citovaný v poznámke pod čiarou 112, bod 110.

117 — Rozsudky zo 16. decembra 1976, Rewe, 33/76, Zb. s. 1989, bod 5; z 27. marca 1980, Denkavit italiana, 61/79, Zb. s. 1205, bod 25; San Giorgio, už citovaný v poznámke pod čiarou 115, bod 12; Test Claimants in the FII Group Litigation, už citovaný v poznámke pod čiarou 112, bod 203, a Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, už citovaný v poznámke pod čiarou 112, bod 111.

VI — Návrh

156. Vzhľadom na vysvetlenia uvedené vyššie navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú mu položil Cour administrative d'appel de Lyon, takto:

1. Rozhodnutie Komisie Európskych spoločenstiev oznámené 10. novembra 1997 o nepodaní námietky proti systému pomoci pre rozhlasové vysielanie, ktorý jej Francúzska republika oznámila (pomoc č. N 679/97), je neplatné.

2. Účinky rozhodnutia uvedené v bode 1 pretrvávajú až do času, kým Komisia nanovo nerozhodne o zlučiteľnosti oznámeného systému pomoci so spoločným trhom a kým jej nové rozhodnutie nebude preskúmateľné žalobou o neplatnosť podľa článku 230 ES.